Ազգ
Azg
armenian daily

4 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1998 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ # 205 (1709)

Հայաստանը միջնո՞րդ Իրան-Իսրայել հարաբերություններում

ԹԵԼ ԱՎԻՎ, 3 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Հայաստանի արտաքին գործերի նախարար Վարդան Օսկանյանը, այցով գտնվելով Իսրայելում, իր միջնորդությունն է առաջարկել իսրայելացիներին Իրանի հետ նրանց հարաբերությունները կարգավորելու հարցում: Ըստ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի հաղորդման, ելույթ ունենալով լրագրողների առջեւ, նա նշել է, թե վերջին ժամանակներս երկու անգամ եղել է Թեհրանում եւ Իրանի Իսլամական Հանրապետության նախագահ Մոհամադ Խաթամիի հետ ունեցած բանակցություններից հանգել է այն եզրակացության, որ իրանցիները շահագրգռված են Արեւմուտքի ու նախ եւ առաջ ԱՄՆ-ի հետ հարաբերությունների բարելավմամբ: ՀՀ նախարարն արտահայտվել է հօգուտ Իսրայելի հետ իր երկրի կապերի ընդլայնման: Նրա խոսքերով, Երեւանն անհանգստացած չէ իսրայելա-թուրքական մերձեցումից, քանի որ հասկանում է Թուրքիայի հետ դաշնակցելու Իսրայելի պահանջմունքը: Հայաստանը դեսպանություն չունի Իսրայելում, թեեւ երկու պետությունները արդեն երկար ժամանակ դիվանագիտական հարաբերություններ են պահպանում: Ինչպես այսօր հաղորդում են տեղական թերթերը, Իսրայելի արդյունաբերության եւ առեւտրի նախարար Նաթան Շարանսկին մտադիր է Երեւանը մտցնել կովկասյան տարածաշրջանի երկրներ իր առաջիկա ուղեւորության ծրագրի մեջ:

ԱՍՈՒԼԻՍ

Նախորդ իշխանություն հասկացությունը հստակ չէ

Խոստովանեց նախագահի մամլո խոսնակ Վահե Գաբրիելյանը

Չար լեզուներն արդեն շատ են բարձրացնում քաղաքական գնահատականի խնդիրը, եւ երեկ վերլուծելով Ռոբերտ Քոչարյանի անցած երկու շաբաթը, նախագահի խոսնակ Վահե Գաբրիելյանը մեկ անգամ եւս պատասխանեց այն հարցին, թե ինչպես է պատկերացնում նախագահը քաղաքական կուսակցությունների, այսօր հատկապես՝ ՀՅԴ-ի պատկերացրած գնահատականը նախորդ իշխանություններին: Վահե Գաբրիելյանը փաստեց, որ գնահատականը հստակ չէ, քանզի դեռ ճշտված չեն սահմանները՝ ի՞նչ է նշանակում նախորդ իշխանություն, ո՞ր իշխանությունների մասին է խոսքը, Սահմանադրությամբ կա իշխանության երեք ճյուղ՝ օրենսդիր, գործադիր եւ դատական, ու ամենակարեւորը՝ ժամանակային ո՞ր հատվածում են պատկերացնում քաղաքական կուսակցությունները տրվելիք գնահատականը՝ անկախությա՞ն շրջանից սկսյալ, 92-ից, 94-ից. «Իշխանությունը տարբեր փուլերում ներկայացրել են տարբեր մարդիկ, եզրափակեց մամլո խոսնակը. եթե ուզում ենք ամբողջ գործընթացին գնահատական տալ, 10 տարվա մասին, ուրեմն պիտի նշենք, որ եղել են եւ նվաճումներ, եւ բացթողումներ»:

Անդրադառնալով ՀՅԴ հանրահավաքում հնչած կուսակցական այն առաջարկին, ըստ որի նախագահը պետք է ստեղծի սեփականաշնորհման ողջ ընթացքն ուսումնասիրող հանձնաժողով, Վահե Գաբրիելյանն ասաց. «Ցանկացած գործընթացում, եթե եղել են բացահայտ օրինախախտումներ, իրավախախտումներ, ապա բնականաբար դրանք պիտի քննվեն: Եթե կան մարդիկ, որոնք պատասխան պիտի տան դրանց համար, ապա այդ մարդկանց պետք է կանչել պատասխանատվության: Իսկ այն, ինչն իրականացվել է օրենքի սահմաններում եւ օրենքի տառին ու ոգուն համապատասխան... հարցն այստեղ այլ բնույթ է ստանում»: Հիշեցնենք վաուչերային սեփականաշնորհումը, որից դժգոհում են կուսակցությունները, ինչպես նաեւ հանրահայտ լոտային աճուրդներն ու բաց բաժանորդագրությամբ սեփականաշնորհման ձեւերը, ինչպես նաեւ օբյեկտների գնահատման կասկածահարույց սկզբունքները ժամանակին մշակվել եւ օրենքների, ինչպես նաեւ կառավարության որոշումների ուժով են իրականություն դարձել, ի մասնավորի՝ Հրանտ Բագրատյանի կառավարության կողմից: Այսինքն՝ այս պարագայում դժվար է քրեորեն պատժել 63 վաուչերով գործարան գնած սեփականատիրոջը, եթե անգամ նա նախորդ իշխանության ամենաբարձր ոլորտներում հովանավորներ ուներ:

Նախագահի մամլո խոսնակը խորհուրդ տվեց ուշադրություն դարձնել կառավարության եւ նախագահի այն քայլերի վրա, որոնք պսակվում են հաջողությամբ, այլապես մամուլում եւ քաղաքական գործիչների ուշադրության կենտրոնում միայն այն է, ինչ չի արվել եւ ինչում թերանում է գործադիր իշխանությունը:

Տես ▸ էջ 2

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎ

Կուսակցությունները պետք է մշակեն բոյկոտի տարբերակներ

ԱԺ-ում ընտրական օրենսգրքի քննարկումն է

ՆԱՐԻՆԵ ԴԻԼԲԱՐՅԱՆ

Իրեն դեմոկրատական, քաղաքական կուսակցություն գիտակցող ոչ մի ուժ չի մասնակցի ընտրություններին այն նախագծով, որն առաջարկում է «Երկրապահը», նշեց Հայկոմկուս խմբակցության անդամ Ֆրունզե Խառատյանն ԱԺ արտահերթ նիստում՝ ելույթ ունենալով իբրեւ միասնական ընտրական օրենսգրքի տարբերակի հարակից զեկուցող: Կոմկուսի այս կանխատեսումը հաստատեց նաեւ ԱԺՄ-ի կողմից հարակից զեկուցող Դավիթ Վարդանյանը, որը համեմատեց 98-ի աշունը Գերագույն խորհրդի 94-95 թթ. մթնոլորտի հետ: Խոսքերն այլեւս անզոր են, եւ պատգամավորները միմյանց չեն համոզելու, ամեն ինչ հասկանալի է: Պետք չէ վախեցնել հայաստանցիներին, թե մենք 80 կուսակցություն ունենք, Իսրայելում դրանց թիվը 75-ն է:

Դավիթ Վարդանյանը հաստատեց՝ այո՛, կուսակցությունները հետապնդում են իրենց կուսակցական շահերը, իսկ անհատները՝ անձնական հետաքրքրությունները, ուստի երկընտրանք պետք չէ հորինել, մի՞թե անձնական շահը գերադասելի է հավաքական կուսակցական շահերից: ԱԺՄ ներկայացուցիչը, որը միակն է կարծր ընդդիմադիր դիրքորոշում որդեգրող այս կուսակցությունից Ռոբերտ Քոչարյանի գործադիր իշխանության համակարգում (նախագահին կից վերահսկողական ծառայության պետ), անդրադարձավ նաեւ բանակի բացասական դերին ընտրությունների ընթացքում՝ չմոռանալով ընդգծել, թե դա չի նշանակում վատ վերաբերմունք բանակի հանդեպ: Հայոց բանակը մարտունակ է, բայց վտանգավոր է այն դարձնել ընտրական գործիք: «Մենք չենք վստահում, որ «Երկրապահը» կանցկացնի դեմոկրատական ընտրություններ», եզրափակեց Դավիթ Վարդանյանը, 95-96 թթ. ընդդիմությունն արդեն տեսել է «Երկրապահի» սաղավարտները եւ զենքը, ընդդիմադիր գործիչների բանտարկությունը, ուստի կանխատեսում է նույնի կրկնությունը: Այստեղից էլ ելքը, կուսակցությունները պետք է մշակեն բոյկոտի տարբերակներ: Սակայն, Դավիթ Վարդանյանն անկեղծ էր, միասնական կոչվող տարբերակի կողմնակից կուսակցությունների շարքում եւս չկա վստահություն, ժամանակը ցույց կտա:

Տես ▸ էջ 2

ԵԱՀԿ գործող նախագահը Թբիլիսի կժամանի նոյեմբերի վերջին

ԹԲԻԼԻՍԻ, 3 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՈՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Նոյեմբերի 28-ին պաշտոնական երկօրյա այցով Թբիլիսի կժամանի ԵԱՀԿ գործող նախագահ, Լեհաստանի արտաքին գործերի նախարար Բրոնիսլավ Գերեմեկը: Այցի ընթացքում կկայանան հանդիպումներ նախագահ Էդուարդ Շեւարդնաձեի, արտաքին քաղաքական գերատեսչության ղեկավար Իրակլի Մենաղարիշվիլու, խորհրդարանի նախագահ Զուրաբ Ժվանիայի եւ այլոց հետ:

Ադրբեջանից Հայաստան բռնագաղթած հայերի թողած ավանդները կազմում են 2 մլրդ ԱՄՆ դոլար

ԵՐԵՎԱՆ, 3 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: 1988-92 թթ. ընթացքում Հայաստան են բռնագաղթել 419 հազար հայեր: ՀՀ սոցապ նախարար Գագիկ Եգանյանը ՀՀ նախագահի խորհրդական Վահան Հովհաննիսյանի մոտ փախստականների հիմնախնդիրների շուրջ հրավիրված խորհրդակցությունում ասաց, որ 360 հազարը բռնագաղթել են Ադրբեջանից, 11 հազարը ԱՊՀ երկրներից, մասնավորապես Չեչնիայից, Աբխազիայից եւ Տաջիկստանից: Նախարարի տվյալներով, բռնագաղթածներից 70.500-ը մեկնել է Հայաստանից, 30 հազարը վերադարձել է Արցախ, ավելի քան 5 հազարը ՀՀ քաղաքացիություն է ընդունել: Ներկայումս Հայաստանում կան 311 հազար բռնագաղթածներ: Նրանցից 14 հազար ընտանիքներ ապրում են ժամանակավոր կացարաններում: Բռնագաղթածները Ադրբեջանում թողել են 92 հազար բնակարաններ, բացի այդ, Ադրբեջանում նրանց թողած ավանդները կազմում են մոտ 2 մլրդ ԱՄՆ դոլար: Նախարարը նշեց, որ 88 թվականին Հայաստանում գտնվող ադրբեջանցիներին, որպես երկրաշարժի վնասների փոխհատուցում, տրվել է 110 մլն ԱՄՆ դոլարին համարժեք գումար:

Ավտոբիզնեսը ոչ շահութաբեր

«Ինամարկաները» Հայաստանի սոցիալական քարտեզի հայելիներ

ԳԱՅԱՆԵ ՄՈՒՔՈՅԱՆ

Նախկին խորհրդային հանրապետությունների ավտոմոբիլային պարկը, որը բնորոշվում էր «Վոլգա», «Զապորոժեց» եւ «Ժիգուլի» մակնիշներով, տարեցտարի որակապես փոփոխվում է. խորհրդային, այսօր արդեն՝ ԱՊՀ երկրների արտադրության, մասնավորապես, ռուսական մեքենաները աստիճանաբար դուրս են մղվում ի հաշիվ «ինամարկաների»: Կոնկրետ Հայաստանի պարագայում պատկերն այսպիսին է. եթե վերջին 7-8 տարիներին մեքենաների ներկրումն ու առուվաճառքը ամենաշահութաբեր բիզնեսներից մեկն էր, եթե ոչ ամենաշահութաբերը, եւ հազարավոր մեքենաներ ներկրվեցին Հայաստան, ապա այսօր վիճակը փոխվել է: Չնայած վերջերս հանվեց ներմուծվող մեքենաների 15 տոկոս ակցիզային հարկը, այնուամենայնիվ, ավտոբիզնեսում շահույթների տոկոսները բավականին ընկել են, դրա հետ մեկտեղ ընկել է նաեւ նոր մեքենաների (լինի ԱՊՀ արտադրության, թե մյուս երկրների) պահանջարկը շուկայում: Ներմուծողները բողոքում են բարձր մաքսավճարներից եւ հարկերից, իսկ գնորդները՝ իրենց գրպանների դատարկությունից:

Տես ▸ էջ 3

ՍԵՓԱԿԱՆԱՇՆՈՐՀՈՒՄ

Արարատի ցեմենտի գործարանը նո՞ւյնպես ֆրանսիացիներին

Արարատի ցեմենտի գործարանը, որը պետական փակ բաժնետիրական ընկերություն է, Հայաստանում սեփականաշնորհվելիք գայթակղիչ միավորներից է, քանզի սա միակ ցեմենտի գործարանն է, որն այսօր կանոնավոր աշխատում է եւ արտադրանք տալիս: Հրազդանի համանման գործարանը չկարողացավ դիմանալ ազատական փոփոխություններին: Գործարանի տնօրենն է Արամ Սարգսյանը (նա պաշտպանության նախարար Վազգեն Սարգսյանի եղբայրն է): Սեպտեմբերին Հայաստան էին ժամանել ֆրանսիական «Լաֆարժե գրուպ» ընկերության ներկայացուցիչները, որոնք մասնագիտանում են շինանյութերի, ի մասնավորի՝ ցեմենտի արտադրությամբ: «Լաֆարժե գրուպը» Ռուսաստանում արդեն գնել է ցեմենտի մեկ գործարան, ինչպես նաեւ Ադրբեջանում Բաքվին մերձակա Ղարադաղի գործարանը: «Լաֆարժե գրուպը» Թուրքիայում ունի ցեմենտի արտադրության հզոր ձեռնարկություններ: Այսօր նոյեմբերի 4-ին, ակնկալվում է ֆրանսիացիների երկրորդ՝ վճռական այցը Հայաստան, որի ընթացքում նրանք կամենում են կնքել Արարատի ցեմենտի գործարանի գնման նախնական գործարքը:

Ներկայիս տնօրեն Ա. Սարգսյանը կտրականապես դեմ է այս գործարքին՝ ենթադրելով, թե «Լաֆարժե գրուպի» նպատակը տարածաշրջանում ցեմենտ արտադրող իր մրցակիցների չեզոքացումն է: Այս ամենն ավելի հասկանալի կդառնա, եթե նկատի առնենք, որ Թուրքիայում արտադրված 1 տոննա ցեմենտն արժե 90 դոլար, իսկ Արարատի ցեմենտի 1 տոննան՝ շուրջ 62:

Կոնյակի գործարանի սեփականաշնորհման գործարքից հետո տեղի ունեցած զարգացումները վկայում են, որ այս անգամ եւս ֆրանսիացի ձեռներեցներին եւ մեր կառավարությանը սպասում է բախում հայրենական արտադրողի հետ:

Ն. Դ.

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ԸՆԹԱՑԻԿ

«Քաղաքական խաղերը բանակ մի տեղափոխեք»

Հորդորում է ՀՀ գլխավոր ռազմական ոստիկանը

«Ազգը» տեղեկացրել էր հոկտեմբերի 27-ին Սախարովի անվ. հիմնադրամում բանակում առկա իրավիճակն ի հայս բերելու կոչված քննարկման մասին, որի ընթացքում բազմաթիվ ծայրահեղ գնահատականներ հնչեցին բանակային բարքերի եւ ՊՆ ղեկավարության հասցեին։ Սակայն նույնիսկ ՊՆ նկատմամբ խիստ ընդդիմադիր Հայաստանի հելսինկյան կոմիտեի նախագահ Ավետիք Իշխանյանը խոստովանեց, որ վերջին մեկ տարում բանակի առողջացման հարցում որոշ (նրա կարծիքով՝ աննշան) առաջընթաց առկա է։ Քննարկմանը ներկա էր ՊՆ վերահսկողության բաժնի պետ Ռուբեն Մարտիրոսյանը, որն իր հերթին հավաստիացնում էր, թե իրավիճակը նկատելիորեն փոխվել է հատկապես վերջին 3 ամսում (իր պաշտոնավարության ընթացքում)։ Իսկ ՊՆ ռազմական ոստիկանության վարչությունը, որն ի պաշտոնե զբաղվում է բանակում կարգուկանոն հաստատելու գերխնդրով, այդ առնչությամբ ունի իր տեսակետը, որ, բնականաբար, տարբեր է նախորդ երկուսից։ Վերջինս «բացահայտելու» նպատակով դիմեցինք վարչության պետ Վլադիմիր Գասպարյանին՝ օգտվելով ոստիկանության ուրբաթօրյա բաց դռների ընձեռած հնարավորությունից։ Պարզվեց, ի դեպ, որ «ռազմական ոստիկանություն» կոչս անունը կրող գերատեսչության տարածքը մաքուր է, խնամված։ Նկատելի է, որ այստեղ գնահատում են համազգեստի պատիվը (վերջին մեկ տարում ոստիկանության աշխատակիցների, հատկապես «արհեստավարժ» շինարարների ջանքերով ներքին եւ արտաքին հարդարանքն էականորեն փոխվել է)։

Ռազմական ոստիկանությունը փոխվել է ոչ միայն «դրսից»

Պրն Գասպարյանը, հելսինկյան կոմիտեի գնահատականները գնահատելուց զատ, մյաս բացատրություններ տվեց վարչության կառույցում տեղի ունեցած կառուցվածքային եւ գործառութային փոփոխությունների վերաբերյալ։ «1997 թ. հունվարի 1-ից ռազմական ոստիկանությունն աշխատում է նոր կառուցվածքով, պաշտպանության նախարարի կողմից հաստատված ֆունկցիոնալ նոր պարտականություններով, եւ առաջխաղացումն ակնհայտ է. դասալքության, հանցագործությունների եւ մասնավորապես քողարկված (չբացահայտված) հանցագործությունների թիվն էականորեն նվազել է. մահացության դեպքերի թիվը 1998 թ-ի կտրվածքով 61 է. ներառյալ դժբախտ պատահարները եւ հիվանդության պատճառով մահացությունը։ Հելսինկյան կոմիտեի վկայակոչած 160 չբացահայտված հանցագործությունների վարկածը ծիծաղելի է եւ իրականության հետ ընդհանուր բան չունի։

Այսօր ռազմական ոստիկանությունում գործում է գործակալական եւ հետախուզական աշխատանքի հստակ համակարգ, որը բացառում է բանակում տեղի ունեցող հանցագործությունները կոծկելու պրակտիկան. եթե զորամասերում նույնիսկ ինչ-ինչ պատճառներով շահագրգռված են թաքցնելու իրականությունը, ապա եթե նույնիսկ 24 ժամում տեղեկություններ չենք ստանում, ամենաուշը 3 օրում 100 տոկոսով բացահայտում ենք։ Դրա համար ես գլխով պատասխանատու եմ։ Մեր աշխատակիցների համար ստեղծել ենք աշխատանքի բոլոր պայմանները եւ համապատասխան ներդրում ենք պահանջում նրանցից։ Սա աշխատանքի ոճ է, եթե կուզեք՝ հոգեբանություն»։

«Ազգի» հետաքրքրությանն ի պատասխան պրն Գասպարյանը մանրամասնեց. հստակեցվել է վարչության կառուցվածքը, նոր, առանձին բաժանմունքներ, հենակետեր են ստեղծվել առավել «քրեականացված» զորամասերում, որտեղ իրավիճակը լարված է. ոստիկանության 4 հոգանոց խմբերը, որ ապահովված են աշխատասենյակներով եւ օպերատիվ կապի միջոցներով, աշխատում են ուղղակիորեն զորամասերում (դրանք հիմնական ծառայողներ չեն, այլ սերտաճումը բացառելու համար, փոխարինում են միմյանց)։ Սա կանխարգելիչ դեր ունի. ոստիկանի անընդհատ ներկայությունը զորամասում, սկսած սննդի չափաբաժինների, հագուկապի եւ կանոնակարգային հարաբերությունների վերահսկողությունից, զսպող գործոն է։ Բացի այդ, տարանջատված են, առանց բացառության, բոլոր աշխատակիցների գործառույթները. քրեական հետախուզության, դասալիքների դեմ պայքարի, զինվորական ունեցվածքի պահպանման գործակալական բաժիններից յուրաքանչյուրն ունի իրավունքների եւ ֆունկցիաների հստակ համակազմը եւ զբաղվում է իր գործով։ Սա որակապես փոխում է ոստիկանության աշխատանքը, որի արդյունքը, պրն Գասպարյանի համոզմամբ, ակնհայտ է. «Այս ամենն ընդհանուր, համակարգային կանխարգելիչ միջոցառումների մի օղակն է. 1998 թ-ը ՊՆ կողմից հայտարարված է կարգապահության տարի, եւ հանցագործության, անօրինականությունների դեմ պայքարի վրա են սեւեռված թե մեր, թե զինվորական դատախազության, թե ամբողջ համակարգի ջանքերը», ասում է նա։

Օպերատիվ տեխնիկան՝ օստապբենդերների զսպաշապիկ

Ռազմական ոստիկանության գործառույթներից է զորակոչային գործընթացի պատրաստումը մինչեւ հավաքակայաններ եւ զորամասեր, նորակոչիկների ուղեկցումն ու անվտանգության ապահովումը։ Հավաքակայաններում սպայական կազմի, բուժհանձնաժողովի չարաշահումները (ասենք, կաշառակերությունը) բացառելու համար ոստիկանությունն օգտագործում է օպերատիվ տեխնիկա (տեսախցիկներ եւ այլն), ինչն, ըստ պրն Գասպարյանի, զսպաշապիկ է արկածախնդիրների կամ, նրա խոսքերով, «օստապբենդերների» համար։ Ճիշտ է, այդ երեւույթը գոնե առայժմ դժվար է ամբողջությամբ արմատախիլ անել, սակայն այս հարցում վարչության պետն ակնկալում է նաեւ հասարակության օժանդակությունը։ «Ոստիկանության վստահության հեռախոսահամարները դրոշմված են մեր բոլոր ծառայողական ավտոմեքենաների վրա, բազմիցս կրկնվում են հեռուստատեսային «Զինուժ» ծրագրի գովազդային հոլովակներում, մեր ոստիկաններին կարելի է ճանաչել «MP» (ռազմական ոստիկանություն) տարբերանշանը կրող թեւկապերով ու կրծքանշաններով, սակայն օրինախախտումների վերաբերյալ ահազանգերը հազվադեպ են։ Ծնողները մեզ չեն օգնում, հասարակությունը չի օգնում, հասարակական կազմակերպությունները չեն օգնում, բայց հրավիրում են ասուլիսներ եւ անպատասխանատու հայտարարություններ են անում։ Փոխարենը պետք է ահազանգել, մանավանդ, մեր դռները առավել, քան երբեւէ բաց են բոլորի առջեւ։ Բանակը քաղաքական խաղերի մեջ ներքաշելը բարոյական չէ», դժգոհում է պարոն Գասպարյանը («ի դեպ, կարող էին այդ հանդիպմանը մեզ էլ հրավիրել», ասում է նա)։ Յուրաքանչյուր ուրբաթ, առավոտից ուշ երեկո վարչության պետն անձամբ ընդունում է ամենատարբեր, հաճախ ռազմական ոստիկանության հետ առնչություն չունեցող հարցերով դիմող 60-70 այցելուների, որոնց չնչին մասն է միայն «ըստ հասցեի»։

Պարոն Գասպարյանի հետ խոսակցությունը հետաքրքիր էր։ Նկատելի էր, որ պրոֆեսիոնալ է, «արհեստավարժ» (վարչության պետը կատակում է. «էդ վատ բառը մի ասեք»), որը սիրում է իր գործը եւ, առանց ավելորդ համեստության, գնահատում սեփական ներդրումն ընդհանուր գործում, որ կոչվում է հայկական բանակ։ Սակայն խոսքս ավարտեմ հանրապետության գլխավոր ռազմական ոստիկանի դիտարկումներից մեկով. «Եթե յուրաքանչյուրս կարգի բերի իր սեփական տունը, ընդհանուր տունը մաքուր կլինի»։ Դատելով ռազմական ոստիկանության վարչության կարգուկանոնից, այստեղ սեփական տունը կարգի բերելու «գործընթացն» սկսված է...

Ավելացնենք, որ ռազմական ոստիկանության 1998 թ. անցած 9 ամիսների ամփոփագրի տվյալներով, նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատությամբ ՀՀ զինված ուժերում արձանագրված հանցագործությունների եւ դեպքերի թիվը կրճատվել է 21 տոկոսով, մահացությունների թիվը մասնավորապես 45 տոկոսով։ Մահացու ելքերով ավարտվել է արձանագրված բանակային միջադեպերի 19 տոկոսը, մարմնական տարբեր վնասվածքներով 57 տոկոսը։ Գողության դեպքերի թիվը կազմել է 3 տոկոս, ավտովթարների եւ խուլիգանության դեպքերի թիվը համապատասխանաբար 8 եւ 2 տոկոս։

ԼԻԼԻԹ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

ԱՍՈՒԼԻՍ

Նախորդ իշխանության հասկացությունը հստակ չէ

Սկիզբը էջ 1

Ուստի մամլո քարտուղարը լրագրողներին բաժանեց «Աշխատանքային հուշաբերը... ամփոփ ուրվագիծ» խորագրով հոկտեմբերի 21-31-ը հանրապետության նախագահի աշխատանքային այցերի տեղեկատվությունը, որը բաժանված էր երեք ուղղությունների։ Առաջինը տնտեսականն էր։ Ըստ այդմ, Վահե Գաբրիելյանը կարեւորեց նախագահի հանդիպումը բանկերի ղեկավարության հետ, քանզի բանկերը համաշխարհային ճգնաժամի կասեցման առումով Հայաստանի կարեւորագույն կառույցներից են։ Նախագահը շարունակում է նաեւ ներդրումային գործուն քաղաքականությունը, ինչի հետեւանքը «Ջեներալ մոտորսի» պատվիրակության երկրորդ այցն էր, Եվրոպայի վերակառուցման եւ զարգացման բանկի ներկայացուցիչների հետ հանդիպումը եւ այլն։ Սփյուռքի հետ մեր հարաբերությունների եւ Հայաստանի պետության հանդեպ վստահության գրավական նա համարեց հունահայ համայնքի ներկայացուցիչների եւ Ռոբերտ Քոչարյանի հանդիպումը, որի ժամանակ հունահայ համայնքը եւ նրա ՀՅԴ, ՌԱԿ կուսակցությունների պատվիրակները նախագահին էին հանձնել բավական վաղուց հանգանակված, սակայն քաղաքական անվստահության պատճառով Հայաստանին չտրվող գումարի անդորրագիրը։ «Վստահությունը մի օրում չի ստեղծվում, ես խորհուրդ կտայի տեսնել՝ ինչքան էր առաջ, ինչքան է հիմա եւ աճի տեմպերը», առաջարկեց Վահե Գաբրիելյանը թե՛ սփյուռքահայ, թե՛ օտարերկրյա ներդնողներին, ըստ էության նաեւ հայաստանաբնակ տնտեսավարողներին ու կուսակցական-քաղաքական գործիչներին։

«Ազգի» հարցին, թե նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը ինչպե՞ս է գնահատում 99 թ. պետբյուջեի օրենքի նախագիծը, եւ չի՞ կանխատեսում խորհրդարանում բյուջեի հետ կապված պրոբլեմներ, Վ. Գաբրիելյանը համառոտ պատասխանեց. «Բյուջեն իրատեսական է, եւ կառավարությունը պատրաստ է խորհրդարանի հետ աշխատել, որ այդ բյուջեն հաստատվի... Հույսով եմ, իհարկե, կընդունվի»։ Բյուջեին համապատասխան՝ Ռոբերտ Քոչարյանը հետեւում է նախընտրական շրջանում իր ստանձնած պարտավորությունների կատարմանը։

Արտաքին քաղաքականության ոլորտից Վ. Գաբրիելյանը պարզաբանեց, որ քրդական առաջնորդ Օջալանը Հայաստանում չի եղել, չէ, եւ իշխանությունները նրան Հայաստան հրավիրելու մտադրություն չունեն։ Հայաստանը թե՛ ՄԱԿ-ում եւ թե՛ այլ կազմակերպություններում միանշանակ դատապարտել է ահաբեկչությունը։ Նոյեմբերի 9-11-ը սպասվում է ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահողների ներկայացուցիչների այցը տարածաշրջան՝ ենթադրվում է, որ նրանք կբերեն իրենց նոր մոտեցումները արցախյան հակամարտության կարգավորման վերաբերյալ։

ՆԱՐԻՆԵ ԴԻԼԲԱՐՅԱՆ

Կուսակցությունները պետք է մշակեն բոյկոտի տարբերակներ

Սկիզբը էջ 1

Պարույր Հայրիկյանը նշեց, որ Ադրբեջանի խայտառակ ընտրություններից հետո Հայաստանին տրվում է բացառիկ հնարավորություն տարածաշրջանում դառնալու ժողովրդավարության կղզի։ Միաժամանակ ԻՄ առաջնորդը չմոռացավ Արցախը՝ նշելով, որ հետեւողական ժողովրդավարության պարագայում անհրաժեշտ է Արցախը եւս ընդգրկել ընտրատարածքների թվում։ Տեր Հուսիկ Լազարյանը ՀՀՇ-ի կողմից հանդես եկավ իբրեւ առաքյալ. «Ապագա խորհրդարանը պետք է փրկել», նա անձնական-կուսակցական փորձից ելնելով՝ երկրապահներին առաջարկեց զգուշանալ մեծամասնականով ընտրված պատգամավորներից, որոնք նորընտիր ԱԺ-ում երկու օր անց կարող են բացահայտվել... իբրեւ դաշնակցական։ Ինչպես ՀՀՇ-ականները՝ իբրեւ երկրապահներ։ ՀՀՇ-ն նոր ընտրությունները բոյկոտելու գաղափարը զգուշորեն շրջանցեց։ Գրեթե հայտնություն էր ՀՅԴ միակ պատգամավոր Ռուբեն Հակոբյանի հրապարակած որոշումը, ըստ որի՝ Դաշնակցությունը պաշտպանում է ընտրական օրենսգրքի միասնական տարբերակը։

Պետությունը պետք է պաշտպանի քաղաքացու ընտրելու իրավունքը

«Երկրապահ» պատգամավորական խմբի նախագիծը ներկայացնելով՝ պետաիրավական հանձնաժողովի նախագահ Վիկտոր Դալլաքյանն ընդգծեց, որ հայաստանյան կուսակցություններն այսօր արտահայտում են մեր ժողովրդի 1 կամ 2 տոկոսի կամքը, ուստի եթե կուսակցությունները բոյկոտեն ընտրությունները, ապա պետությունը պետք է պաշտպանի իր 98 տոկոս քաղաքացիների ընտրական իրավունքը։ Վիկտոր Դալլաքյանը նշեց, որ ընտրական օրենսգիրքը Սահմանադրությունից հետո երկրորդ կարեւորագույն փաստաթուղթն է։ «Երկրապահը» սկզբնապես պաշտպանում էր մեծամասնականին շատ ավելի մեծ տեղ հատկացնող օրենքի տարբերակը։ Այսօր նրանք զիջում են կատարում 10 մանդատով՝ նոր ԱԺ-ում ցանկանալով տեսնել 51 համամասնական ընտրակարգով ընտրված պատգամավոր, եւ 80 մեծամասնական, իմա՝ անհատ։ Ներկա ԱԺ-ում համամասնականին տրված է խորհրդարանի ընդամենը 20 տոկոսը։ «Երկրապահն» առաջարկում է մոտ 40 տոկոս կուսակցական ցուցակներ՝ հավաստիացնելով, որ այդ կերպ կուսակցություններին կմղեն ստեղծելու միավորումներ եւ վերացնելու «գրպանային կամ մեկ ավտոմեքենայի կուսակցություն» երեւույթը։

Վերջին ատյանի ճշմարտություն բարբառողների հավակնություն, ըստ Վ. Դալլաքյանի, իրենք չունեն, ամեն ինչ ճանաչվում է համեմատության մեջ։ Ուստի, Վ. Դալլաքյանն իր ելույթը կառուցեց Եվրոպայի եւ Ասիայի, ինչպես նաեւ մնացյալ մայրցամաքների պետությունների ընտրական օրենքների փորձի փոխանակմամբ։ Ցավոք, այդ փորձը մեզանում դեռեւս կիրառելի չէ, քանզի զարգացած երկրներում ընտրություններն անցկացնում են ՆԳ նախարարները, կամ Սահմանադրական դատարանը, Գերագույն դատարանի հետ մեկտեղ։ Առայժմ Հայաստանում ուժային նախարարությունները նույնացվում են ընտրախախտումներ կատարող հիմնական կառույցների հետ։ Վիկտոր Դալլաքյանը հատուկ շեշտեց, որ իրենց տարբերակում նախատեսված է քրեական խստագույն պատասխանատվություն զեղծարարների համար՝ քվեաթերթիկների կեղծումը՝ 3-5 տարի, արձանագրությունների կեղծումը՝ 8-13 տարի։ 3-5 տարի ազատազրկում զինծառայողների ազատ քվեարկության իրավունքը խախտելու համար։ Ընտրական կեղծիքներ կատարողները համաներման ենթակա չեն։

«Եթե չի կարելի վստահել պետությանը, ապա ի՞նչ հիմքեր կան վստահելու կուսակցականներին», ի մի բերեց Վիկտոր Դալլաքյանը։ «Երկրապահի» նրա գործընկերները անսացին «Ժամանակը ոսկի է» սկզբունքին՝ հանելով իրենց հարակից զեկուցումները։ Այսօր հավանականություն կա, որ ընտրական օրենսգրքերի երեք տարբերակներն էլ կդրվեն քվեարկության։ Բայց կընդունվի՞ արդյոք «Երկրապահի» տարբերակն իբրեւ հիմք եւ ի՞նչ զարգացումներ կլինեն, միանշանակ չէ։

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակվում է [illegible]
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
ֆաքս 562941, AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET: azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՀԱԿՈԲ ԱՎԵՏԻՔՅԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՀԱԿՈԲՅԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրեն
ՀՐԱՅՐ ԶՈՐՅԱՆ / հեռ. 562863
Համակարգչային ծառայություն / 581841
Apple Macintosh
համակարգչային շարվածքը «Ազգ» թերթի
Հղումը «Ազգին» պարտադիր է
Նյութերը չեն գրախոսվում ու չեն վերադարձվում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ընթացիկ

Ավտոբիզնեսը ոչ շահութաբեր

Սկիզբը էջ 1

Ավտոմոբիլային պարկը

Ըստ պետավտոտեսչության տվյալների, ներկայումս Հայաստանում ավտոմեքենաների թիվը հասնում է մոտ 439 հազարի: Ավտոմոբիլային պարկը բավականին հնացած է: Այսպես, մինչեւ 15-18 տարվա հնության մեքենաների թիվը կազմում է ամբողջ պարկի մոտ 40 տոկոսը: Ինչ վերաբերում է արտասահմանյան արտադրության (այսինքն ոչ ԱՊՀ) մեքենաներին, ապա, չնայած դրանք լիքն են փողոցներում (յուրաքանչյուր 10 երթեւեկող մեքենայից մեկը-Գ.Մ.), ըստ պետավտոտեսչության հանրապետական վարչության պետի տեղակալ Լեւոն Վիրաբյանի, դա չի ներկայացնում իրական պատկերը. այսօր հանրապետությունում, հատկապես գյուղական բնակավայրերում կան տարիներով բակերում կանգնեցված բնավ չշահագործվող մեքենաներ (այդ թվում եւ հնամաշ «Մոսկվիչներ», «Վոլգաներ» ու «Պոբեդաներ») որոնք արհեստականորեն ավելացնում են պարկի թվային կազմը: Ներկայումս մայրաքաղաքում պարկի 7,5 տոկոսը, իսկ մարզերում 5,3 տոկոսը ոչ ԱՊՀ արտադրության են: Դրանց մեջ մեծ թիվ են կազմում «Մերսեդեսները» (մոտ 12 տոկոս), եւ «BMW»-ները (9 տոկոս): Տարածված մակնիշներից են «Ford»-ը, «Toyota»-ն, «Opel»-ը, «Audi»-ն, «Daewoo»-ն եւ «Hyundai»-ը:

Ավտոշուկան

Այստեղ առաջին հայացքից վաճառողներն ավելի շատ են, քան գնորդները: «Էրեբունի» թանգարանի մոտ գտնվող մոտ 4 հա տարածք զբաղեցնող ավտոշուկայում (որը տնօրինում է «Քրիստինե-Լ» ՍՊԸ-ն) վաճառվող ավտոմեքենաների թիվը հասնում է մոտ 300-ի: Բնականաբար դրանց գերակշիռ մասը ռուսական արտադրության է, որոնց թիվը վերջին շրջանում, կապված ակցիզի վերացման եւ ՌԴ տնտեսական ճգնաժամի հետ, կտրուկ ավելացել է, իսկ գինը՝ էականորեն նվազել: Այսօր, ըստ «Ավտովազ»-ի ներկայացուցչություն «Արարատ-Լադա» ՓԲԸ-ից ստացված տվյալների, վաճառքում գտնվող «Ժիգուլի» մակնիշի շուրջ 1000 ավտոմեքենա կա Հայաստանում, որոնք նախկինի համեմատ վաճառվում են շատ ցածր գներով: Օրինակ, «Նիվան» Ռուսաստանում կարելի է գնել ընդամենը 3000 դոլարով, շուկայում վաճառել՝ 6-7 հազ. (նախկինում բացթողման գինը 6000 դոլար էր), «06»-ը՝ 2500-ով, «Վոլգան»՝ շուրջ 3000-ով (շուկայում նրա վաճառքի գինը 6-7 հազ. դոլար է): Իսկ մեզանում «արտասահմանյան» կոչվող մեքենաների գները բավականին խայտաբղետ են՝ կախված մակնիշից, արտադրության տարվանից, վազքից՝ 6-7 հազարից մինչեւ 20-22 հազար: Ի դեպ, այդ մեքենաների մեծ մասը հին սերնդի է: «Բարձրակարգ հնամարկաների» հետ իրենց գնով ու, թերեւս, որակով չեն զիջում վերջերս մոդայիկ դարձած «Բուլդոկ» կոչված «Վոլգա» մակնիշի մեքենաները՝ «Opel»-ի կամ «Renault»-ի շարժիչով: Ինչ վերաբերում է շուկայի նորույթներին՝ «Պեժո», «Կրայզլեր» կամ «Ֆերարի», դրանք պետք է դեռեւս «փորձաքննություն անցնեն»: Ընդհանրապես ավտոշուկայի վաճառողները բողոքում էին գնորդների պակասից՝ «օրերով կանգնում ենք, բայց ոչ մի լուրջ գնորդ չի մոտենում», մեքենայի գները հարցնողները հիմնականում ջահել-ջուհելներն են, որոնք շուկա են գալիս իրենց ճաշակը զարգացնելու:

Ներմուծման ճանապարհները

Քիչ թե շատ «խաղավոր» համարվող միջին սերնդի «Մերսեդես» եւ «BMW» ներկրող-վաճառողների պատմածների համաձայն, Գերմանիայից Հայաստան ավտոմեքենա բերելը մի ամբողջ ոդիսական է: Մարդիկ անցնում են Գերմանիա-Ավստրիա-Իտալիա-Հունաստան-Թուրքիա-Իրան ուղեգծով չորս հազ. կմ-ից ավելի վտանգներով, փորձություններով լի, իրենց խոստովանությամբ, նաեւ թալանով, ճանապարհ: Միայն Թուրքիայի տարածքում տասնյակ անգամ կանգնեցնում են, ստուգում: Կարելի է նաեւ շրջանցել Թուրքիան ընտրելով Գերմանիա-Լեհաստան-Ռումինիա-Բուլղարիա-Վրաստան ճանապարհը, որը եւս ձեռնտու չէ վրացական նավահանգիստներում ավելորդ եւ «թանկ նստող» ստուգումների պատճառով: Այսպես օրինակ, 90 թթ.-ի սկզբի արտադրության «BMW»-ն, գնվելով 3000 դոլարով, Հայաստանում վաճառվում է 6,5-7 հազ. դոլարով, որից, վաճառողի հավաստմամբ, իրեն մնում է միայն 500 դոլարը, մնացածը ճանապարհածախսն ու մաքսային վճարներն են (եթե մեքենան մաքսազերծ է արված): Սակայն ներկրող ընկերությունների եւ ֆիրմաների ներկայացուցիչների վիճակը շատ ավելի աննախանձելի է:

Մաքսերն ու հարկերը

Օգոստոսի 21-ից ուժի մեջ մտած «Ակցիզային հարկի մասին» ՀՀ օրենքում փոփոխություն կատարելու մասին օրենքով վերացվեց 15 տոկոս ակցիզային հարկը: Աշխուժացավ մեքենաների ներմուծումը Հայաստան (այդ է վկայում նաեւ պետավտոտեսչությունում գրանցված մեքենաների թվի էական աճը), ի հայտ եկան ֆիրմաներ, անհատ քաղաքացիներ, որոնք սկսեցին ներկրել մեծ քանակով ավտոմեքենաներ հիմնականում Ռուսաստանից: Այսպես, ըստ ՀՀ մաքսային վարչության տվյալների, այս տարվա սեպտեմբերին ՀՀ է ներմուծվել 852 ավտոմեքենա (դրանցից 478-ը ՌԴ արտադրության), ինչը մոտ 3,5 անգամ ավելի է նախկին ցուցանիշից: Նույն աղբյուրի համաձայն, այս տարվա երրորդ եռամսյակում կազմակերպությունների, անհատ ձեռներեցների կողմից ներմուծվել է 167 մեքենա (61-ը ոչ ռուսական), որոնց մաքսային արժեքը կազմել է 483 մլն դրամ եւ քաղաքացիների կողմից 1348 հատ (732-ը ոչ ռուսական) 3,5 մլրդ դրամ մաքսային արժեքով: Մաքսային տվյալները եւս ապացուցում են, որ քաղաքացիների կողմից ներկրվող մեքենաների թիվը մի քանի անգամ շատ է, ինչը կարելի բացատրել այն հանգամանքով, որ վերջիններս շատ ավելի մեծ արտոնություններ ունեն, քան կազմակերպություններն ու անհատ-ձեռներեցները: Մասնավորապես ֆիրմաները դեռ մինչեւ մեքենայի վաճառելը պարտադրված վճարում են մաքսատուրք, մաքսավճար եւ ԱԱՀ, քանի որ առանց մաքսազերծման վաճառքի իրավունք չունեն, իսկ քաղաքացիների պարագայում մաքսազերծման ճանապարհը հետ է՝ հաճախ «ռազտամոժկա» կոչվածը մտցվում է մեքենայի գնի մեջ: Բացի այդ, կազմակերպությունները վճարում են նաեւ 30 տոկոս շահութահարկ, չեն օգտվում քաղաքացիներին տրված առանց մաքսատուրքի, մաքսավճարի եւ ԱԱՀ-ի մինչեւ 500 դոլարին համարժեք արժողությամբ ապրանքների (այդ թվում ավտոմեքենաներ) ներմուծման հնարավորությունից: Այս ամենի արդյունքում, եթե քաղաքացիների դեպքում դեռեւս օգուտների ակնկալիքները մեծ են, ապա կազմակերպությունների ու ֆիրմաների դեպքում, այսօրվա դրությամբ, ավտոմեքենայի ներմուծումը դադարում է շահութաբեր լինելուց: Գրեթե բոլոր ֆիրմաների ներկայացուցիչների («Արարատ Լադա», «Mitsubishi» եւ այլն) կարծիքով, եթե մաքսային-հարկային գանձումները մոտեցվեն գոնե 15 տոկոսի, ապա դա կանդրադառնա թե գների եւ թե բյուջեի կատարման վրա եւ, ի վերջո, Վրաստանում մուծվող մաքսատուրքերը կգան Հայաստանի բյուջե: Բացի այդ, Հայաստանում չկան մաքսային պահեստներ, որի պատճառով ներկրողների մի մասը օգտվում է Վրաստանի մաքսային պահեստներից, մի մասն էլ ավտոմեքենան մաքսազերծում է հենց այդ երկրի տարածքում (որի պատճառով այսօր Երեւանի փողոցներում ավելի հաճախ են հանդիպում Վրաստանի համարներով մեքենաներ), որովհետեւ մեր հարեւան պետությունում բոլոր վճարները միասին կազմում են ընդամենը մեքենայի արժեքի 11 տոկոսը, ի տարբերություն Հայաստանի 30 տոկոսի:

Այսպիսով, ի գիտություն ընդունելով ներկրողների դժգոհությունները, կարելի է արձանագրել, որ ավտոբիզնեսը եւս Հայաստանում շահութաբեր չէ (թեեւ աշխարհում նարկոբիզնեսից հետո ամենաշահութաբերն է համարվում), որի պատճառով, թերեւս, անհատները հրաժարվեն ներկրումից, իսկ ֆիրմաները դադարեցնեն իրենց գործունեությունը: Իսկ այս ամենի արդյունքում մի կողմից կպակասեն բյուջեի մուտքերը, մյուս կողմից, նորից կբարձրանան մեքենաների գները: Չնայած ՀՀ բնակչության ճնշող մեծամասնությունը դեռեւս զրկված է ինչպես «հնամարկա», այնպես էլ նոր տեղական ավտոմեքենա գնելու հնարավորությունից:

ԳՅՈՒՄՐԻ

Քաղաքապետարանը դժգոհում է... էթիկայի խախտումից

Չնայած համապատասխան օրենքների առկայությանը, հանրապետության տեղական ինքնակառավարման մարմինների եւ մարզպետարանների իշխանական հարաբերություններում երեւի դեռ ամեն ինչ չէ, որ հստակեցված է: Դրա վկայությունը կարելի է համարել նրանց միջեւ լարվածության երբեմնակի դրսեւորումները: Անցյալ տարվա հուլիսին Գյումրու համայնքի ավագանին հանդես էր եկել Շիրակի մարզպետին ուղղված ծավալուն մի ուղերձով, որում բողոքել էր քաղաքի շինարարական-վերականգնողական ծրագրերի կազմավորման ու իրականացման հետ կապված եւ այլ կարեւոր հարցերում տեղական իշխանության իրավասությունների անտեսումից, արտահայտել ներդաշնակ եւ փոխհամաձայնեցված աշխատանքի իր ակնկալիքը: Օրերս հայտարարությամբ է հանդես եկել Գյումրու քաղաքապետարանը՝ նշելով, որ իրեն խիստ մտահոգում են «վերջին շրջանում մամուլում եւ հեռուստատեսությամբ մարզպետարանի որոշ աշխատակիցների կողմից տրվող, մեղմ ասած, ոչ օբյեկտիվ գնահատականները համայնքի ենթակայության կառույցների եւ քաղաքապետարանի բաժինների հասցեին»: Կոնկրետ նշված է վերջերս «Շիրակ» հեռուստատեսությամբ մարզպետարանի մշակույթի բաժնի պետ Հ. Կիրակոսյանի ունեցած ելույթը, որտեղ նա, ըստ հայտարարության հեղինակների, անհիմն մեղադրանքներ է ուղղել քաղաքապետարանի մշակույթի բաժնին, նրա ղեկավարած համակարգին, բոլորին անխտիր մակդիրներ կպցնելով ու համարելով տհասներ, գործից անտեղյակ եւ համապատասխան մասնագիտական կրթություն չունեցողներ: Ավելին, նշվում է, թե նա ավագ գործընկերոջ իրավունքով նորն ու առաջավորը խրախուսելու փոխարեն պատեհ-անպատեհ առիթներով, նաեւ հրապարակային ելույթներով անհարգալից, չարդարացված մեղադրանքներ է տեղում քաղաքապետարանի վրա, որը «ձգտում է ոչ ավանդական մակարդակով եւ լուրջ հնչողության աշխատանքներ տանել մշակութային կյանքի զարգացման ուղղությամբ»:

Քաղաքապետարանի կարծիքով, պետական ծառայողի էթիկան եւ վերադաս կառույցի աշխատակցի հանգամանքը պահանջում են քննարկվող հարցերի նկատմամբ առավել նրբակիրթ, հոգատար ու շահագրգիռ վերաբերմունք:

Խնդրո առարկայի վրա հրավիրելով մարզպետի ուշադրությունը, հայտարարության հեղինակները հույս են հայտնում, որ մարզպետարանի որեւէ աշխատակից այլեւս առանց հիմքերի չի փորձի նսեմացնել քաղաքապետարանի գործունեությունը: Առավել եւս, որ այն, ինչպես իրենք համոզված են, գործում է «Տեղական ինքնակառավարման մարմինների մասին» օրենքի ոգուն հավատարիմ եւ երբեք չի ձգտում գերազանցել իր իրավասությունները:

Գ. Մ.

ԼՈՌՈՒ ՄԱՐԶ

«Արփին» առաջին անկախ մարզային թերթն է Լոռիում

«Լոռու մարզ» պաշտոնաթերթը գոյացած զգալի պարտքերի պատճառով օգոստոս-սեպտեմբեր-հոկտեմբեր ամիսներին լույս չտեսավ: Բաժանորդներին վերջնականապես հուսախաբ չանելու, մարզի լրատվական պակասը լրացնելու համար թերթի խմբագրակազմը երեկվանից սկսեց լույս ընծայել «Արփի» (արդյունք, փաստ, իրադարձություններ) անկախ թերթը, որի խմբագիրն է Սամվել Խալաթյանը: «Թերթի յուրաքանչյուր համար պետք է հագեցած լինի անպայման լրատվությամբ ու մեկնաբանություններով, որոնք կբավարարեն այսօրվա ընթերցողի պահանջները», վստահեցնում է խմբագիրը:

«Ագրոապահովագրություն» ՓԲԸ-ն վստահություն է ներշնչում

Այս տարի Հայաստանի «Ագրոապահովագրություն» ՓԲԸ-ն առաջին անգամ Լոռու մարզում ձեռնարկեց տարերային աղետներից ցանքադաշտերի ապահովագրություն: Սակայն երեւի պետական ապահովագրական կազմակերպությունների նկատմամբ նախորդ տարիներին առաջացած անվստահությունն էր պատճառը, որ մարզում ընդամենը 38 մենատնտես ընդգրկվեց այդ ապահովագրական համակարգում: Օրերս մարզում էին «Ագրոապահովագրություն» ՓԲԸ-ի տնօրեն Կարեն Պողոսյանը եւ աշխատակազմի այլ անդամներ: Նրանք ընկերության Լոռու մարզի կոորդինատոր Հայկ Հայթայանի հետ եղան Ստեփանավանի ենթաշրջանի Մեծ Պարնի, Ջրաշեն եւ այլ գյուղերում, ուր ապահովագրվածներին վճարեցին կարկուտից եւ ջրհեղեղից կրած վնասների արժեքը՝ 8 մլն դրամ ընդհանուր գումարով:

«Մինչեւ գումարը ստանալը մենք էլ չէինք հավատում այս կազմակերպությանը, սակայն այսուհետ համոզված ենք, որ մեր վստահությունը մեծապես կարդարացվի», զրույցի ժամանակ ասաց մենատնտես Ֆ. Գրիգորյանը:

Ս. Ս.

ԵՐԵՎԱՆ

Դպրոցականների ծնողների խնդրանքը պետավտոտեսչությանը

Բազմաթիվ ապարդյուն դիմումներից հետո թերթի միջոցով ենք փորձում գրավել համապատասխան ծառայության ուշադրությունը:

Սեբաստիա-Մալաթիա թաղապետարանի մոտ գտնվող թիվ 92 դպրոցի աշակերտները օրվա ընթացքում առնվազն երկու անգամ անցնում են խիստ բանուկ փողոցը, որտեղ ամեն տարի բազմաթիվ պատահարներ են արձանագրվում: Մի ժամանակ այստեղ կար թարթող դեղին ազդանշան, որը ոչ միշտ էր ապահովում անվտանգությունը («հարբած» վարորդների աննախադեպ շատացման պատճառով), այս տարի դա էլ են ավելորդ համարել: Համոզված լինելով, որ սեպտեմբերի սկզբներին այստեղ հերթապահություն անող տեսուչները երկար չեն մնա, մի խումբ ծնողներով դիմեցինք դպրոցի տնօրենությանը, որ գոնե ուսուցիչները երեխաներին փողոցն անցկացնեն, որը բնականաբար չէր կատարվի առանց այդ էլ էնտուզիազմի հիմունքներով աշխատող ուսուցիչների պարագայում:

Եվ նորից մնում է անկանխատեսելի վտանգներով հղի փողոցը եւ բազմաթիվ ծնողների ժամերով ձգձգվող անհանգիստ վիճակը: Մի՞թե հնարավոր չէ այստեղ սովորական ռեժիմով աշխատող լուսակիր տեղադրել, որն արդեն կա մի շարք այլ դպրոցների մոտ (Վարուժանի, Հ. Գալստյանի եւ այլն):

Բազմաթիվ ծնողների անունից՝

Ս. [illegible]

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Անդրադարձ

Ուրիշի իրավունքներն ու սեփականությունը յուրացնելու անատոմիան

Բնավ չէի կարող պատկերացնել, որ Թեքեյան մշակութային միության Մ. Նահանգների ու Կանադայի կենտրոնական վարչության տրամադրած ռադիոսարքավորումները, նրա նյութական միջոցներով ստեղծված ռադիոկայանը շուրջ 3 տարի շահագործելուց հետո (որից առաջին տարին՝ անհատույց, մյուս երկու տարիները՝ եւ անհատույց, եւ անօրինական), «Լաստո» ռադիոխմբագրությունը ՀՀ պետարբիտրաժի որոշումից հետո էլ կշարունակի ձգձգման եւ աղմկելու իր քաղաքականությունը, ավելին՝ հանդես կգա պահանջատիրոջ հավակնություններով: Անցյալ շաբաթ «Լաստո» ռադիոխմբագրության տնօրեն Ա. Հակոբյանի մամլո ասուլիսում հնչած հայտարարությունները, փաստերը գլխիվայր շրջելու փորձերն ինձ մեկ անգամ եւս համոզեցին, որ ցավագին հոգեփոխությամբ ազատ շուկայական հարաբերությունների անցման այս ժամանակահատվածում դեռեւս ոմանք չեն կարողանում հաղթահարել, ու թերեւս չկարենան հաղթահարել, այլոց սեփականությունն ու իրավունքներն իրենցը համարելու, «ինչ որ քոնն է՝ իմն է» հոգեբանությունը»:

Հիշյալ ասուլիսում արծարծված բազմաթիվ ստերը հիմնականում վերաբերում էին ռադիոկայանի ստեղծման գործում «Լաստոյի» մասնակցությանը, թե, իբր, այդ խմբագրությունը 1993 թ. ԹՄՄ վարչության հետ ձեռք է բերել սկզբունքային համաձայնություն Երեւանում FM ռադիոկայան ստեղծելու վերաբերյալ եւ ինքն է կատարել սարքավորումների, ձայնադարանի տեխնոլոգիայի ընտրությունը, մոնտաժումը եւ այլն, եւ այլն:

«Լաստո» տարօրինակ անունը ԹՄՄ պատասխանատուներին եւ իմ ականջին հասու է եղել միայն 1996 թ. առաջին ամիսներից, երբ վերոհիշյալ սարքավորումների մեծ մասն արդեն ներկրվել էր Հայաստան ու մոնտաժվել Սերգեյան ինստիտուտի 11-րդ հարկում, որի վարձակալումը եւ վարձերի վճարումը կատարվում էին իմ կողմից, ներկայացուցչական հանգամանքով: Ռադիոկայանի ստեղծման գաղափարի մտահղացման, սարքավորումների եւ ձայնադարանի ընտրության, ռադիոհաղորդումների բովանդակության, ֆորմատների եւ հարակից բոլոր հարցերի որոշումը, իրականացումն ու մնացած ամեն ինչը կատարվել է «Ազգ» օրաթերթի հիմնադիր կազմի անդամ, թերթի տեխնիկական ու համակարգչային ծրագրերի, ձեւավորման ու տառատեսակների հեղինակ Պավել Դալլաքյանի եւ ԹՄՄ Բոստոնի գրասենյակի այն ժամանակվա տնօրեն, «Ազգ» օրաթերթի հիմնադիրներից Միհրան Մինասյանի կողմից, համագործակցելով ինձ հետ: Այդ նախաձեռնությունը, հետագա բոլոր աշխատանքները ֆինանսավորվել են ԹՄՄ ԿՎ-ի կողմից, Երեւանում իրավական գործընկեր ունենալով 1992 թ. ՀՀ արդարադատության նախարարության մոտ գրանցված Ռադիո Երեւան FM 1 ռադիոխմբագրությանը, որի հիմնադիրներն էին բացառապես Հայաստանի ԹՄՄ ներկայացուցիչները:

1994 թ. ԹՄՄ ԿՎ-ի հրավերով Մ. Նահանգներ է գործուղվում Պ. Դալլաքյանը, եւ տեղում Միհրան Մինասյանի հետ HARRIS ALLIED International ամերիկյան ֆիրմայի հետ բանակցություններից ու սակարկություններից հետո պատվիրվում են սարքավորումները, հարակից գործիքները, հաղորդիչ կայանքն ու անտենան 106,5 հաճախությամբ, որն այդ ժամանակ միակ տրամադրվելին էր մեզ համապատասխան գերատեսչության կողմից: Մինչ այդ, Պ. Դալլաքյանը տողերիս հեղինակի հետ համաձայնաբար աշխատանքի էր վերցրել շնորհալի երաժշտագետ Տիգրան Սիրավյանին, որ Մ. Մինասյանի հայթայթած կատալոգների օգնությամբ **«Ազգի»** համակարգիչների վրա 4-5 ամիս աշխատելով կազմել էր 1082 կոմպակտ դիսկերից (CD) բաղկացած մի ունիկալ ցուցակ, որի համաձայն էլ դրանք գնվեցին ու բերվեցին Մ. Նահանգներից, միշտ ԹՄՄ-ի միջոցներով (պահպանված են բոլոր invoice-ները):

Նույն 1994 թ. Պ. Դալլաքյանն աշխատանքի է հրավիրում նաեւ ռադիոինժեներ Արայիկ Հակոբյանին, որ մինչեւ 1996 թ. ապրիլ ամիսն իմ միջոցով աշխատավարձ էր ստանում ԹՄՄ-ից: Նա զբաղվում էր վարձակալված տարածքի վերանորոգման, հոսանքագծերի տեղադրման եւ հետագայում Պ. Դալլաքյանի հսկողությամբ սարքավորումների մոնտաժման աշխատանքներով:

Այնուհետեւ, 1995 թ. ապրիլի 16-ին եւ, բավական ուշ, 1996 թ. մարտի 31-ին, ԹՄՄ ԿՎ-ն Մ. Նահանգներից գնում եւ ուղարկում է պատվիրված բոլոր սարքավորումները, գործիքներն ու ձայնադարանը, շուրջ 118 հազար դոլար արժեքով, որոնք «Զվարթնոց» օդանավակայանում ընդունվում եւ տնօրինվում են նույն ԿՎ-ի ներկայացուցիչների կողմից: Միաժամանակ վարչությունը զգալի գումարներ է տրամադրում Սերգեյանում վարձակալված տարածքի, վերանորոգման աշխատանքների, բոլոր սարքավորումների տեղադրման, մոնտաժման, աշխատավարձերի վճարման համար: Եվ այդ բոլորը Ռադիո Երեւան FM 1-ի անունով:

Այս գեղեցիկ նախաձեռնությունը, սակայն, 1995 թ. գարնանից սկսում է դժվարությունների բախվել, գերազանցապես քաղաքական ենթահողի վրա: ՀՀՇ վարչության այն ժամանակվա կարկառուն երկու դեմքեր ՀՌԱԿ գրասենյակում բացեիբաց հայտարարում են, որ թույլ չեն տա ռադիոյի նման «հզոր զենքի» գործարկումը նույն թվականի հուլիսի 5-ի խորհրդարանական ընտրություններից առաջ (այդ ժամանակ արդեն ՀՌԱԿ-ը հայտարարել էր, որ մաս չի կազմելու «Հանրապետություն» համախմբման): Սկսվում է ռադիոկայանի ոդիսականը: Լինում է մի պահ, երբ ԹՄՄ ԿՎ-ն մտածում է Երեւան չուղարկել սարքավորումների 2-րդ խմբաքանակը, որ, սակայն, արդեն գնված եւ Կալիֆոռնիայում, UAF-ի թռիչքային պահեստարանում, սպասում էր առաքման իր հերթին:

Այդ պայմաններում, Պ. Դալլաքյանը ձեռքի տակ եղած սարքավորումներով Սերգեյանի 11-րդ հարկից փորձնական եթեր է դուրս բերում ռադիոկայանը, որպես անվանում բացառապես օգտագործելով մեզ խոստացված 106,5 հաճախությունը: Հետագայում էլ, նույնիսկ «Լաստո» խմբագրության տնօրեն դառնալուց եւ «Լաստո» ՍՊԸ-ի բաժնեմասերի 33 տոկոսն ստանձնելուց հետո, Պ. Դալլաքյանը մինչեւ 1997 թ., այսինքն՝ մինչեւ ներքին «հեղաշրջմամբ» «Լաստոյից» իր դուրս դրվելը, խուսափում էր «Լաստո» անունն օգտագործելուց: Գործածում էր 106,5-ը որպես անվանում, քանի որ, մյուս կողմից, 1996 թ. սկզբում արդեն, Ռադիո Երեւան FM 1-ը, որի անունով պետք է դուրս գար եթեր, կորցրել էր իր գրանցման ուժը, իսկ քաղաքական այդ պայմաններում հիմնադիրներն անիմաստ էին համարում վերագրանցման համար արդարադատության նախարարություն դիմելը կամ նորը գրանցելը: Պարզապես կմերժվեին:

Ստեղծվում է մի վիճակ, երբ ԹՄՄ ԿՎ-ի սեփականությունը հայտնվել էր իր կողմից աշխատանքի ընդունված եւ վարձատրվող աշխատակիցների ձեռքում: Եվ այստեղ է, որ սկսվում է երեւան գալ «Լաստո» անունը:

1996 թ. մարտի 31-ին վերջապես տեղ է հասնում սարքավորումների 2-րդ խմբաքանակը, որը փորձ է արվում, հենց «Զվարթնոց» օդանավակայանում փչացնելու կամ գողանալու, ԱԺ երկու պատգամավորների ուղարկած մարդկանց ձեռքով, բայց սա արդեն ուրիշ պատմություն է: Նույն օրը Բոստոնից ժամանում է նաեւ Միհրան Մինասյանը, իր հետ բերելով Power Book համակարգիչներ: Դրանք որպես խայծ օգտագործելով, նրան հաջողվում է, ապրիլի 2-ին, պաշտոնական պայմանագիր ստորագրել արդեն «Լաստոյի» տնօրեն Պ. Դալլաքյանի հետ 1 տարի պայմանաժամով սարքավորումներն ու գույքը անհատույց օգտագործելու մասին, պայմանով, որ «Լաստոն» դրանք պահպանի անխաթար վիճակում, չվաճառի կամ չգիջի ուրիշին, գրավ չդնի եւ այլն: Միաժամանակ ստորագրվում է մտադրությունների մասին մի համաձայնություն, որը բնավ գործադրության չի դրվում ու չի դրվել:

Եվ ահա, 1 տարին լրանալուց հետո ԹՄՄ ԿՎ-ն նամակ է հղում «Լաստոյի» խմբագրությանը, որ մինչ այդ արդեն զբաղեցրած պաշտոնից ազատել էր Պ. Դալլաքյանին, նրան իրավազրկել բաժնեմասերից եւ վերջինիս փոխարեն տնօրեն նշանակել Ա. Հակոբյանին: Սարքավորումներն ու ողջ գույքը Երեւանում իր ներկայացուցիչներին հանձնելու մասին այդ առաջին նամակին հաջորդում է 2-րդը, ապա 3-րդը, 4-րդը, 5-րդը: Նամակագրությունը տեւում է 2 տարի, որի ընթացքում «Լաստոյի» տնօրենը, երկնքից իր գլխին թափված խնձորներն ամեն գնով պահպանելու մտադրությամբ, մերժում է կատարել սեփականատիրոջ կամքը, փոխարենը ԹՄՄ ԿՎ-ի երեւանյան ներկայացուցիչների հետ փորձելով անպտուղ բանակցությունների մեջ մտնել, պարզապես երկարաձգելու համար իր «խրախճանքը»: Մինչեւ որ, այս տարվա օգոստոսին, ԹՄՄ ԿՎ-ի համաձայնությամբ տողերիս հեղինակը ունեցվածքի վերադարձման պահանջով հայցադիմում է ներկայացնում պետարբիտրաժ: Վերջինիս սեպտ. 24-ի որոշմամբ մասամբ վերականգնվում է արդարությունը եւ «Լաստո» ռադիոխմբագրությանը պարտավորեցվում վերադարձնել ԹՄՄ-ի ողջ ունեցվածքը: Այժմ արդեն իսկ ավարտվել է սարքավորումների եւ գույքի հանձնման-ընդունման գործողությունը, մնում է վերջնական հաշվեկշռի բերել պակասող կամ փչացած գույքը եւ ակտավորել դրանք:

Այս պայմաններում, ինչո՞ւ այս աղմուկը, որ որոշ լրատվամիջոցների կողմից արժանացավ նույնիսկ «ռադիոկայանի քայքայում» բնորոշմանը: (Կարծես ԹՄՄ-ն կամ նրա ներկայացուցիչները չէին կարող տասնապատիկ անգամ որակյալ հաղորդումներ կազմակերպել, քան ինժեներ Ա. Հակոբյանը): «Գաղտնիքը» բացահայտում է «Լաստոյի» տնօրենը անցյալ շաբաթ ժուռնալիստի տանը տված մամուլի ասուլիսում: Նա հայտարարում է, որ իրեն իրավունք է վերապահում «պահանջելու իր կատարած ծախսի ու աշխատանքի փոխհատուցում», եւ գտնում, որ «այդ ծախսերը հաշվարկելու դեպքում իրենք պարտք չունեն ոչ ԹՄՄ-ին եւ ոչ էլ **որեւէ պետական այլ համակարգի**» («Երկիր», 29 հուլ. 1998: Ընդգծումն իմն է – Հ. Ա.): Նա ավելացնում է, որ նման հայցով դիմել է դատարան: Այսինքն, ուզում է ասել, որ դատարանը պետք է իրեն վերադարձնել տա ԹՄՄ-ի սեփականությունը կամ դրա փոխարժեքը, որտեղից ինքն էլ փոխհատուցի «որեւէ պետական այլ համակարգի» իր ունեցած պարտքերը:

Ես ոչինչ չեմ կարող ասել «Լաստոյի» «որեւէ պետական այլ համակարգի» ունեցած պարտքերի մասին: Ինչ վերաբերում է ԹՄՄ ԿՎ-ին ունեցած պարտքերին, ապա, այո, տրամաբանությունը պահանջում է (բոլոր փաստաթղթերը կան), որ «Լաստոն» պարտավոր էր ոչ միայն վերադարձնել սարքավորումները, այլեւ վնասուց հատուցում կատարել ԹՄՄ ԿՎ-ին պայմանագրի ժամկետը լրանալուց հետո, շուրջ 1,5 տարի, հակառակ գրավոր պահանջներին, տակավին շահագործելու համար ԹՄՄ ԿՎ-ի ունեցվածքը, գրպանելով ամսական շուրջ 3-4 հազար դոլար, ինչը ԹՄՄ ԿՎ-ն չի պահանջում առայժմ:

Ինչ վերաբերում է ԹՄՄ-ի գործունեությունը գովազդելու մասին Ա. Հակոբյանի բարբաջանքներին, ապա դրանք անգամ եփած հավի ծիծաղը կշարժեն: Եթե մի քանի անգամ, հատկապես Թեքեյան կենտրոնի բացման օրերին, «Լաստոն» եթերում ռեպորտաժ է հաղորդել, ապա դա կատարվել է ինքնամատույց, դրա համար նրան ոչ ոք ոչինչ չի խնդրել, չի պատվիրել:

Այնուամենայնիվ, ընթերցողը կարող է հարց տալ, թե հնարավոր չէ՞ր «Լաստոյի» այդ մի քանի տղաների հետ ԹՄՄ ԿՎ-ի համագործակցությունը: Այո, անշուշտ, եթե այդ տղաները չլինեին ԹՄՄ ԿՎ-ի նշանակած ներկայացուցիչների ներկայացուցչական հանգամանքը մերժելու չափ անկիրթ, չլինեին անպարկեշտ ԹՄՄ-ի CD-ները ուրիշ ռադիոկայանների վաճառելու չափ եւ չլինեին այնքան լկտի, որքան Ա. Հակոբյանը, որ «Երկիր» թերթի 31 հուլիս 1998-ի համարում հայտարարում էր, որ իրենք ոչ միայն «այսօր լիովին անկախ են», այլեւ կարող են «մերժել պետք եղած դեպքում բոլորին, նույնիսկ **նախկին** հովանավորին», այսինքն, ԹՄՄ-ին: Այլ խոսքով, «Լաստոյի» տնօրենը անվստահելի է ցանկացած գործընկերության համար:

Համենայնդեպս, ԹՄՄ ԿՎ-ի ներկայացուցիչները շուրջ 1 տարի առաջ Ա. Հակոբյանին առաջարկել են ներկայացնել համագործակցության պայմաններ: 1997 թ. հոկտ. 30-ին վերջինս ներկայացրել է համագործակցության իր պատկերացումները, գրավոր, ստորագրված ու կնքված: Դրանք ընդունելու դեպքում ԹՄՄ ԿՎ-ն ստիպված կլիներ եթերի օգտագործման եւ իր սարքավորումների տեխնիկական սպասարկման համար «Լաստոյին» վճարել տարեկան ոչ ավել, ոչ պակաս՝ քան 42,5 հազար դոլար, այսինքն այնքան որքանով կարելի էր հիմնել նոր, ավելի համեստ մի ռադիոկայան:

Այս ողջ պատմությունը գուցե կարելի էր պատկերավոր ամփոփել հետեւյալ օրինակով: **Ձեր** ավտոմեքենան ժամանակավորապես հանձնում եք մեկին՝ **իր** պետքերի համար օգտագործելու: Հաջորդ օրը ներկայանում եւ պահանջում է վառելանյութ լցնել **իր** պետքերի համար օգտագործվող **ձեր** ավտոմեքենայի մեջ: Երրորդ օրը կրկին է ներկայանում ու պահանջում, որ **իրեն** աշխատավարձ եւ այլ գումարներ տաք **իր** պետքերի համար **ձեր** լցրած վառելանյութով օգտագործվող **ձեր** ավտոմեքենայի համար: Եվ երբ հրաժարվում եք ու պահանջում ավտոմեքենան, սպառնում է դատի տալ ձեզ ու նորանոր գումարներ պահանջում:

Այդպիսի բաներ:

ՀԱԿՈԲ ԱՎԵՏԻՔՅԱՆ
ԹՄՄ ԿՎ ներկայացուցիչ

Լիբանանում, հայրենիքի համար

Չորս տարի առաջ Լիբանանի մայրաքաղաք Բեյրութում անակնկալորեն կյանքից հեռացավ աննման մի մարդ, մասնագիտությամբ ատամնաբույժ (բացառիկ վարպետ ատամնաբույժ), էությամբ հասարակական գործիչ, բոլոր բջիջներով հայրենասեր, դավանանքով կաթոլիկ, հավատքով հայ առաքելական, գաղափարաբանությամբ ռամկավար, ծառայություններով վերկուսակցական: Այս մի քանի տողը նպատակ ունի ոգեկոչելու նրա հիշատակը, ավելին՝ սգալու նրա բացակայությունն ազգային-հասարակական մեր կյանքում, Սփյուռք-Հայաստան հարաբերություններում:

«Կոմոդորը» Բեյրութի ճանաչված հյուրանոցներից մեկն է: Բարեկամիս այդ հյուրանոցի բարն առաջին անգամ ցույց է տվել Բալասանյանը: Ո՞վ է: Միայն ազգանունն եմ հիշում, բայց գլխով դրական նշան անում: Նա բարեկամիս ասել է... սա էլ նախ չի համաձայնվել, հետո թե՞...

Ինչ լավ է, որ կիսամութ է եւ աչքերից չի երեւում, որ չեմ լսում խոսակցիս, այլ ժամանակ առ ժամանակ համաձայնության նշան անում: Տերերս դրսում են, փողոցում, ուր անթափանց խավար է, այս ու այնտեղ փլատակներ:

Մեղմ հնչում է դաշնակահարի երգը, հանրածանոթ մեղեդիներ: Դրանք որտեղ ասես, որ չեմ լսել: Ուր որ գնում ես, այդ մեղեդիները կան: Բայց կարծես թե ամեն անգամ տարբեր են հնչում:

Այսօր դրանք բոլորն էլ ինձ թախծոտ ու հոգնած են թվում: Հոգնած են 8-ամյա պատերազմից, թախծոտ են, քանզի օազիսի պես միայնակ լուսավորված «Կոմոդորից» քիչ հեռու Ռամլեթ-էլ-Բայդան է, որի վրայով կարծես թե կախարդ է անցել, քանդել ու ամայացրել է ամեն բան: Ավելի հեռու բզկտված ու մորթոտված Սաբրան ու Շաթիլան, որոնց անունները խարանվեցին քաղաքակիրթ աշխարհի ճակատին, որպես 20-րդ դարավերջի նոր եղեռն:

– Բալասանյանն ըսավ...,– շարունակում է բարեկամս, իսկ դաշնակահարն անտարբեր ունկնդիրների (հիմնականում արտասահմանյան լրագրողներ) ոչինչ չասող հայացքների տակ շարունակում է իր «Բեսամեն» ու «Լավ Սթորին»:

– Հոգիիս խորը կզգայի, որ դավաճանության նման բան մը ըրած կըլլամ...

– Ի՞նչ, դավաճանությո՞ւն: Ո՞ւմ հանդեպ: Բարեկամս այդպիսի մեկը չէ: Ես կենտրոնանում եմ ու ցավում, որ բաց եմ թողել նախաբանը:

– Հիմա, որ քիչ մը հույս ունիմ, թե վիճակը լավ պիտի ըլլա, կմտածեմ, որ ճիշտ ըրի Ամերիկա չերթալով: Տարիներ շարունակ ինքզինքս կը փորձեի համոզել, որ զավակներուս կյանքը փրկելու, գործս շտկելու նպատակով՝ ձգեմ հեռանամ այստեղեն, բայց կմտածեի, որ այս երկրին լավ օրերը վայելած, հոս մեծցած ու աշխատած ըլլալով, գեշ օրերուն ձգեմ ու հեռանամ, դավաճանության պես բան մը կըլլա: Է՞հ, հայուն ասանկ արարք կվայելե՞:

– Իսկ նրանք, որոնք հեռացան, հայ չէի՞ն:

– Տեսակ ըրէ, մի պատմեր, ասանկ բաներ կըլլան, կյանք է, սխալողներ կըլլան, մոլորություններ կըլլան, ստիպողական պարագաներ կըլլան: Կկարծեմ, թե շատերը կվերադառնան, կրկին երկիրը կշենցնեն: Հայը շինող է, կյանքը, ապրիլը, աշխատիլը կսիրե:

Հոս մեր կեցվածքն ամենեն ճիշտը կնկատեմ, կռիվ չըրինք, խաղաղություն եւ հաշտություն քարոզեցինք: Մերն է, ասանկ երկրի մը ափսոս է:

Հոս ես ինծի տանս պես կզգամ: Եթե հիմա սուլեմ, Վահեն քովի շենքեն կլսե: Գիտցա՞ր, քիչ առաջ գերմանացի լրագրողներու հետ հանդիպած ճաշարանի պատը Հայկազյան քոլեջին կպած է, ուր որ երբոր հայ կա, ասանկ որո՞ւն հետ կրնամ փոխել:

– Հայրենիքի:

– Այդ ճշմարիտ է: Անոր կենացը:

Ճիշտ բաներ էր ասում բարեկամս: Գուցե եւ հենց սկզբից: Իզուր չլսեցի: Հիշում եմ միայն, որ առաջին անգամ նրան «Կոմոդորի» բարը ցույց էր տվել Բալասանյանը:

Դ. Գ. 15 տարի անց Ալեքսանդրիայից տուն վերադարձի ճանապարհին երկու օրով եղա Բեյրութում եւ ոչ ոք չիմացավ, որ առավոտյա ժամը 6-ից 2 ժամ քայլեցի ծանոթ փողոցներով, եղա վերակառուցված «Կոմոդորում», տեսա դեռ չքանդված բարը, Վահեի տունը, Հայկազյանի պատը, ամեն բան իր տեղում էր, սակայն Բեյրութից հեռացել էր Բալասանյանը, Վահեն եւ չկար լուսահոգի զուգակիցս՝ դոկտոր Հարություն Յոզգալյանը:

ՌՈՒԲԵՆ ԿՈՋՄՈՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

ԼԵՀԱՍՏԱՆ

Հայկականությունը պահելու միակ նպատակով

«Հայկական արյունը յուրահատուկ հատկություն ունի: Տասը տոկոսն էլ բավական է, որ որեւէ մեկին հայ պահի: Ես հիսուն տոկոսով եմ հայ, այնպես որ պետք է առավել կենսունակ լինեմ, քան ուրիշները», ասում է 88-ամյա գրող, դասատու եւ հասարակական գործիչ Լեոն Տեր-Օհանյանը Վարշավայում իր տանը կազմակերպված սրտառուչ մի հանդիպման ընթացքում:

Կենսունակ նա եղել է ավելի քան 45 տարի շարունակ: Բացի հայերենից նա խոսում է հինգ լեզուներով՝ լեհերեն, գերմաներեն, անգլերեն, ռուսերեն եւ լիտվերեն: Հրատարակել է 28 գիրք, որոնցից առաջինը հանրամատչելի ձեռնարկ է անգլերենը ուսուցանելու համար: Մյուսները պատմական արժեք ներկայացնող ուսումնասիրություններ են՝ նվիրված Լեհաստանում հայկական եկեղեցու, հայկական համայնքի պատմությանը, ղարաբաղյան շարժմանը, խաչքարերին եւ այլն:

Չափազանց հետաքրքիր է նրա կյանքի ուղին: Ծնվել է Սանկտ Պետերբուրգում, 1910 թվին: Հայրը հայ գործարար էր, մայրը՝ ռուս: Ընդամենը մեկ տարեկան էր, երբ ծնողները բաժանվել են: Նրան մեծացրել է մայրը՝ քրոջ եւ ազգությամբ լեհ երկրորդ ամուսնու հետ: Առաջին աշխարհամարտի օրերին կորցնում է մորը եւ մորաքրոջ հետ որոշ ժամանակ Ուկրաինայում ապրելիս պատահականորեն վերագտնում նրան: «Մենք նույնիսկ չգիտեինք, որ նա վերստին է ամուսնացել եւ հաստատվել Լեհաստանում: Մի օր մի անծանոթ մտնելով մորաքրոջս ատամնաբուժարանը, ապշած հայտարարեց, թե Վարշավայում մի կին կա եւ նման է մորաքրոջս: Պարզվեց, որ այդ կինը մայրս է, 1922-ին ես միացա նրան, վեց շաբաթ անասուններ փոխադրող գնացքով միայնակ ճանապարհորդելով Խարկովից Վարշավա», պատմում է ծերունազարդ Լեոն:

Այդ ժամանակ նա 12 տարեկան էր, եւ այդ փորձությունը մի փոքր մասնիկն է հետագայում արմատները ճանաչելու ոդիսականում: Տարրական կրթությունը Լեհաստանում ստանալուց հետո 1930-ին մեկնում է Նյու Յորք եւ միանում իր հորը, որը երաժշտության դասատու էր դարձել եւ հաստատվել ԱՄՆ-ում Առաջին համաշխարհայինի վերջում: Այնտեղ հոր միջոցով քաղաքացիություն է ստանում, բայց չի կարողանում հարմարվել տեղի պայմաններին ու կյանքին: Վերադառնում է Լեհաստան: 1940-ին նա Վիլնյուսում է, դասավանդում է անգլերեն, գերմաներեն եւ ռուսերեն: Կյանքն ընթանում է բավական դրական հունով մինչեւ երկրի ռուսական բռնագրավումը: 1941-ի հունիսի 14-ին նրան Սիբիր են աքսորում, որտեղ իր ազգանվան շնորհիվ առաջարկում են ընդունել խորհրդային քաղաքացիություն եւ ազատ արձակվել՝ քանի որ Հայաստանը ՍՍՀՄ-ի կազմում էր: Նա մերժում է եւ դատապարտվում մահվան իր կարծր դիրքորոշման համար: Միայն բախտի բերմամբ է փրկվում: Խորհրդային մի գեներալ հետաքրքրվում է նրանով, նրա լեհահայ լինելու հանգամանքով, եւ նա Լեհաստան է վերադառնում 1945 թվի ապրիլին: Այնտեղ իրեն նվիրում է սերունդներ կրթելու գործին: Նա ռուսերեն է դասավանդում Վարշավայի կոնսերվատորիայում, ապա մինչեւ 1975 թվականին թոշակի անցնելը՝ անգլերեն, որպես «թարգմանիչների դպրոցի» տնօրեն: Նրա ուսանողները հայտնի լրագրողներ, թարգմանիչներ, դիվանագետներ եւ պետական պաշտոնյաներ են դարձել: Լեհ ընկերների քաջալերությամբ, 1953-ին նա հիմնում է «Հայկական մշակույթով հետաքրքրվողների ակումբը», որտեղ հայերի կողքին նաեւ լեհեր են ակտիվ մասնակցություն ունենում:

Ավելի քան քառասուն տարի Տեր-Օհանյանը, երբեմն միանձնյա խաչակրի նման, պայքարել է վառ պահելու հայկականությունն ու հայ մշակույթը: «Ծանր տարիներին երբեմն նույնիսկ գաղտնի էինք հանդիպում, բայց երբեք չհուսահատվեցինք, վերհիշում է նա, ես երբեք չեմ կարող մոռանալ ՀԲԸՄ-ի դերն իմ կյանքում: Այդ միությունը մեծապես նպաստել է, հատկապես նյութական առումով, իմ մտահղացումների իրագործմանը»:

Խորհրդային Միության փլուզումով եւ Հայաստանի Հանրապետության ստեղծումով Տեր-Օհանյանի գործունեությունը նոր թափ է ստանում: Վերջին տարիներին նա անգլերենից լեհերեն է թարգմանել Վիլյամ Սարոյանի «Իմ անունը Արամ է» եւ «Խենթություն ընտանիքում» ստեղծագործությունները:

Ութսունութ տարեկանում նա դեռ կենսունակ է: «Ես կշարունակեմ այնքան, ինչքան կկարողանամ: Բայց ցանկանում եմ, որ լեհահայերի նոր սերունդը հետեւի իմ օրինակին եւ այսուհետ եւս վառ պահի հայկական ոգին, մանավանդ որ այժմ շատ ավելի լայն հնարավորություններ կան»:

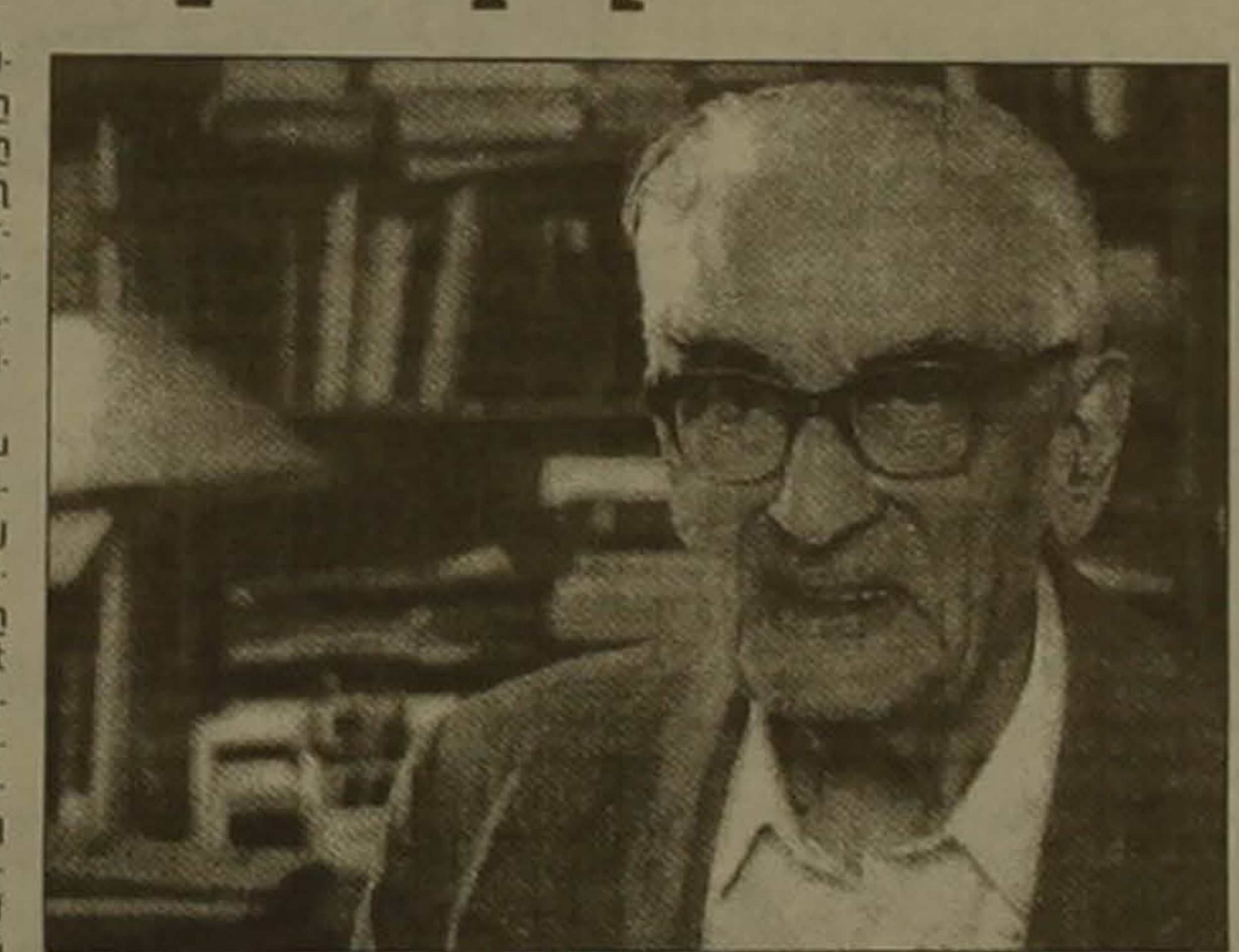

AGBU
Պատրաստեց
ՀԱԿՈԲ ԾՈՒԼԻԿՅԱՆ

Ճապոնիայի կառավարությունը փորձում է խթանել սպառումը

Ճապոնիայում սկսված լճացման եւ տնտեսական անկման պայմաններում ղեկավարները մտածում են, թե ինչպիսի նոր արդյունավետ միջոցներ կիրառեն տնտեսական աճը խթանելու համար: Հարկային կրճատումներն իրենց չեն արդարացնում, ճապոնացիները շարունակում են ավելի շատ խնայել եւ ավելի քիչ սպառել: Վարչապետ Օբուչիի կառավարությունը ներկայումս ուսումնասիրում է սպառումը խթանելու մի ծայրահեղ միջոց: Նախատեսվում է բոլոր 125 միլիոն ճապոնացիներին բաժանել 30000 իեն (մոտ 220 դոլար) արժողությամբ կտրոններ, որոնցով նրանք պետք է գնումներ կատարեն որոշակի ժամանակամիջոցում: Այդ կտրոնների ընդհանուր գումարը կկազմի մոտ 29 մլրդ դոլար այնքան, որքան այս տարի արդեն կազմել էին հարկային կրճատումները:

Կտրոնները, որոնց ֆինանսավորումն իրականացնելու է կառավարությունը, բաշխվելու են կառավարման տեղական մարմինների կողմից: Գաղափարը մտահղացել է ընդդիմադիր Կոմեյ կուսակցությունը: Ի դեպ, կառավարող լիբերալ-դեմոկրատական կուսակցությունը, որը խորհրդարանի վերին պալատում դաշնակիցներ է փնտրում, վերջերս փորձում է ամեն կերպ սիրաշահել Կոմեյ կուսակցությանը: «Էքսպրես» հանդեսը տեղեկացնում է, որ վերջինս առաջարկել է նաեւ «Երջանիկ երկուշաբթիներ» անունով օրինագիծ: Դրա էությունն այն է, որ տոները նշվեն երկուշաբթի օրը, որպեսզի լինեն ավելի մեծ թվով եռօրյա ազատ ժամանակահատվածներ, որոնք կարող են մեծացնել սպառման ծավալները:

Սակայն «Նոմուրա» հետազոտական կենտրոնի տնտեսագետ Կիիչի Մուրաշիման այդ ակնկալիքները համարում է առնվազն մանկամտություն: «Գնման կտրոնների արդյունքը կարճատեւ կլինի եւ անհնար է դրանցով տնտեսությունը կանգնեցնել հիմնավոր աճի ուղու վրա», ասում է նա: Սպառման աճի գլխավոր խոչընդոտներից մեկը գործազրկությունն է: Երբ 1997 թ. Ճապոնիայում գործազրկության մակարդակը կազմում էր 3,5 տոկոս, ապա վերջին ամիսներին հասել է 4,3-ի, իսկ 1999 թ. ըստ հիշյալ հետազոտական կենտրոնի կանխատեսումների, կարող է կազմել 5,4 տոկոս: «Այս տարի ճապոնացիների եկամուտները կնվազեն 2,2 տոկոսով, եկող տարի՝ 1,8 տոկոսով, շարունակում է Մուրաշիման: Նման դեպքերում մարդիկ սովորաբար սկսում են ծախսել իրենց խնայողությունները:

Բայց Ճապոնիայում, չնայած դրանց շատ բարձր մակարդակին, տեղի է ունենում հակառակ երեւույթը. մարդիկ շարունակում են տնտեսել, քանզի չափազանց մտահոգ են»:

Սակարանային կուրսերի պատճառով սնանկացման եզրին հայտնված ճապոնական բազմաթիվ բանկերի վերջին ձախորդությունները առայժմ լավատեսության տեղիք չեն տալիս:

Գ. Ք.

ԹԵԺ ԿԵՏ

Ավարտվեցին Իրանի բանակի «Զուլֆաղար-2» զորավարժությունները

ԹԵՀՐԱՆ, 3 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ: Երկուշաբթի երեկոյան Աֆղանստանի հետ սահմանակից շրջաններում ավարտվել են իրենց մասշտաբներով աննախադեպ Իրանի զինված ուժերի «Զուլֆաղար-2» կոդային անվանումը կրող համազորային զորավարժությունները: Երկու ամիս շարունակ Իրանի Իսլամական Հանրապետության կանոնավոր բանակի ինը դիվիզիաներ երկրի արեւելյան մարզերում ուսումնական գործողություններ էին կատարում: Զորավարժություններին ընդհանուր առմամբ մասնակցել է մոտավորապես 200 հազար զինծառայող, այդ թվում զրահատանկային եւ մեքենայացված ստորաբաժանումներ, օդուժ եւ հրետանային դիվիզիոններ, սակրավորների եւ ինժեներական զորամասեր: Զորավարժությունների ավարտից հետո դրանց մասնակցած զորամիավորումները չեն փոխի տեղակայման վայրերը: Նրանք կմնան իրանա-աֆղանական սահմանի անմիջական մոտակայքում այնքան ժամանակ, քանի դեռ սահմանային շրջաններում իրադրությունը լիովին չի կարգավորվել, հաղորդել է Իրանի հրամանատարությունը:

«Թալիբանը» որոշել է չերկարաձգել հրադադարի համաձայնագիրը

ԱԲՈՒ ԴԱԲԻ, 3 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ: Աֆղանստանի «Թալիբան» շարժման ղեկավարությունը երկուշաբթի երեկոյան հայտարարել է, որ որոշում է կայացրել չերկարաձգել գերիների փոխանակման նպատակով մեկ շաբաթ առաջ կնքված հրադադարի համաձայնագիրը: Այսօր Աբու Դաբի հասած տեղեկությունների համաձայն, թալիբների այդ հայտարարությունը հակասում է հակաթալիբյան կոալիցիայի ներկայացուցչի այն կարծիքին, թե հրադադարը 15 օրով երկարաձգվել է: Անցած երեքշաբթի ուժի մեջ մտավ Աֆղանստանում հրադադարի մասին համաձայնագիրը: Պայմանավորվածություն էր ձեռք բերվել, որ Մասուդն ու թալիբները երկուստեք հազարական գերիների ազատ կարձակեն: Սակայն գործնականում դա տեղի չունեցավ: Երկու կողմերն սկսեցին փոխադարձ դժգոհություններ ներկայացնել փոխանակման ենթակա գերիների անձը որոշելու առնչությամբ: Բացի այդ, թալիբները հայտարարեցին, որ Մասուդի զորքերը գրոհել են Բաղլանի նահանգում գտնվող իրենց դիրքերը այն ժամանակ, երբ գործում էր հրադադարի մասին համաձայնագիրը:

ԼՈՆԴՈՆ

Զարգանում է բրիտանա-գերմանական համագործակցությունը

ԼՈՆԴՈՆ, 3 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ: Երկկողմ լայնամասշտաբ համագործակցություն, Եվրոպայի ապագան, համաեվրոպական դրամական միավորի կիրառկում, իրադրությունը Կոսովոյում եւ Եվրոպայի ֆինանսական առողջացման ընդհանուր ռազմավարության մշակում: Սրանք են այն գլխավոր թեմաները, որոնք երկուշաբթի օրը Լոնդոնում քննարկել են Մեծ Բրիտանիայի վարչապետ Թոնի Բլերը եւ Գերմանիայի կանցլեր Գերհարդ Շրյոդերը, որը որպես Գերմանիայի կառավարության ղեկավար առաջին աշխատանքային այցով գտնվում է Թեմզայի ափերին:

Երկու ղեկավարներն էլ գոհունակություն են հայտնել երկկողմ բանակցությունների ընթացքից, որոնց գլխավոր արդյունքն է դարձել մայր ցամաքում շատ գործընթացների նկատմամբ միասնական մոտեցման ձեռքբերումը: Բլերը եւ Շրյոդերը հավաստել են, որ հանդիպումն անցել է «բարեկամական եւ անկեղծ» մթնոլորտում, ինչը թույլ է տվել լավ հիմքեր դնել բրիտանա-գերմանական միջպետական հարաբերությունների հետագա զարգացման համար:

ՇՐՋԱՆ

Վաճառվում են «Գազպրոմի» պետական բաժնետոմսերը

ՄՈՍԿՎԱ, 3 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՍՆԱՐՔ: Նոյեմբերի 2-ին Ռուսաստանի նախագահ Բորիս Ելցինը ստորագրել է հրամանագիր «Գազպրոմի» բաժնետոմսերի 5 տոկոսը վաճառելու մասին, որոնք պատկանում են պետությանը: Փաստաթղթում նշվում է, որ դա արվել է բաց բաժնետիրական ընկերության զարգացման եւ վերը նշված բաժնետոմսերի սեփականաշնորհումից եկամուտներ ստանալու նպատակով: Հրամանագիրը, մասնավորապես, նախատեսում է, որ աճուրդում կամ հայտամրցույթում օտարերկրյա մասնակցի հաղթող ճանաչվելու դեպքում բաց բաժնետիրական ընկերության կանոնադրային կապիտալի օտարերկրյա մասնակիցների առավելագույն թույլատրելի բաժինը ավելացվում է օտարերկրյա մասնակցի բաժնի չափով, սակայն ամբողջը միասին չի կարող կազմել բաժնետոմսերի 14 տոկոսից ավելին:

Ռուսաստան-Բելառուս միության քաղաքացիության օրենք

ՅԱՐՈՍԼԱՎԼ, 3 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ: Ռուսաստանի եւ Բելառուսի խորհրդարանականներն այստեղ տեղի ունեցող երկու երկրների միության խորհրդարանական ժողովի նստաշրջանում ամբողջությամբ ընդունել են «Միության քաղաքացիության մասին» Միության օրենքի նախագիծը: Այդ օրենքը սահմանում է Միության քաղաքացու իրավական կարգավիճակը: Այն մասնավորապես նախատեսում է, որ Միության մասնակից պետությունների քաղաքացիները կստանան իրավական հավասար կարգավիճակ եւ միութենական մյուս պետության տարածքում չեն համարվի օտարերկրյա քաղաքացիներ: Օրենքում նշվում է, որ Բելառուսի կամ Ռուսաստանի քաղաքացիություն ձեռք բերած անձը համապատասխան քաղաքացիություն ստանալու պահից դառնում է Միության քաղաքացի:

Ձերբակալվել է Դաղստանի արդարադատության նախարարը

ՄԱԽԱՉԿԱԼԱ, 3 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՍՆԱՐՔ: Ռուսաստանի գլխավոր դատախազի սանկցիայով նոյեմբերի 2-ին ձերբակալվել է Դաղստանի արդարադատության նախարար Թաժուդին Բեքամովը: Նա մեղադրվում է մի քանի տարի առաջ կատարված խոշոր գումարների զեղծարարության, ինչպես նաեւ ապօրինի զենք պահելու համար:

Նոր նշանակումներ Վրաստանի պաշտպանության նախարարությունում

ԹԲԻԼԻՍԻ, 3 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՍՆԱՐՔ: Վրաստանի պաշտպանության նախարար, գեներալ-լեյտենանտ Դավիթ Թեւզաձեի հրամանով գեներալ-մայոր Դուլա Աբաշիձեն նշանակվել է Վրաստանի պաշտպանության նախարարության դաստիարակչական աշխատանքի եւ հոգեբանական պատրաստության գլխավոր վարչության ղեկավարի պաշտոնում: Երկրի պաշտպանության նախարարի հրամանով Թենգիզ Օչխերելին նշանակվել է Վրաստանի զինված ուժերի գլխավոր շտաբի պետի տեղակալի պաշտոնում:

digitised by A.R.A.R.@

Մշակույթ

ԱՀԱԶԱՆԳ

Հազարամյա Մարմաշենը փրկություն է աղերսում

Հայոց մեծազոր իշխաններն ու ազնվազարմ տիկնայք ժամանակին միայն անձնական հարստության ու սին փառքի մասին չէ, որ մտածել են։ Մեծամեծ գործերով հայրենիքին բոլորեքյան ծառայելուց բացի նրանք նաեւ որբեր ու աղքատներ են խնամել, իմաստուն մատյաններ պատվիրել, ազգապահ ոգու ու հավատի տներ կառուցել... Հայոց բոլոր կողմերում նրանց թողած գլուխգործոց պատմա-ճարտարապետական հուշարձանները, անցնելով դարերի փոթորիկներով, աշխարհին ներկայանում են որպես հայ ինքնության ու արարող ոգու աներկբայելի վկայագրեր։

Այսօր մեր նյութապաշտ ու անհոգի անտարբերությունը կործանման իրական վտանգ է ստեղծել հայ միջնադարյան ճարտարապետության գոհարներից մեկի՝ Մարմաշենի համար։ Այս մասին վերջերս ահազանգել է պատմական միջավայրի պահպանության Շիրակի մարզային ծառայության պետ Լարիսա Եգանյանը։

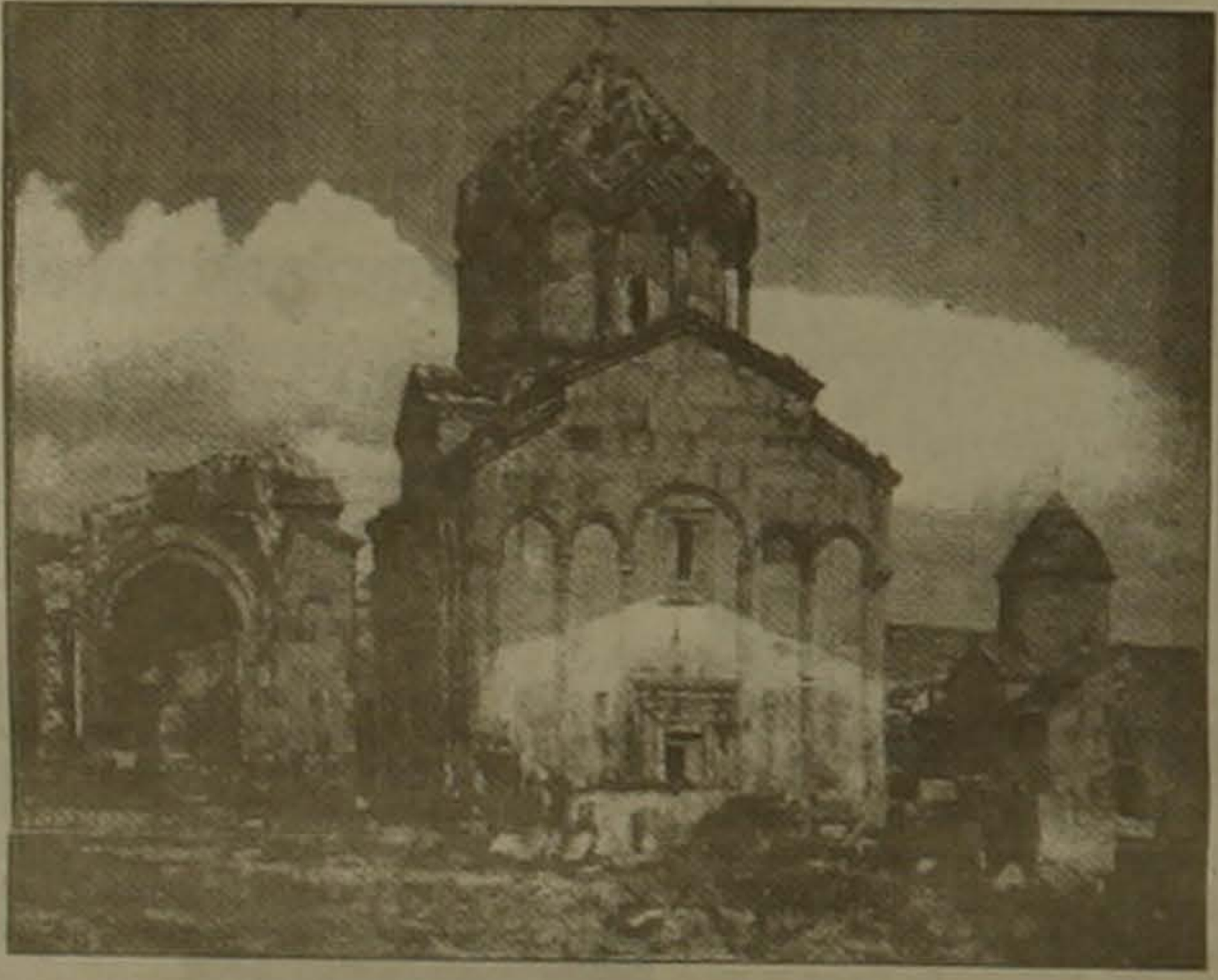

Մարմաշենի վանքը գտնվում է Կումայրի-Գյումրիի մերձակայքում, Ախուրյանի ձորում, Շիրակի մարզի Մարմաշեն եւ Վահրամաբերդ գյուղերից ոչ հեռու։ Այն Բագրատունիների ժամանակաշրջանի մեծարժեք կառույց-կոթող է՝ կազմված երկու հուշարձանախմբից՝ Մեծ (տարբեր աստիճանի պահպանվածության չորս եկեղեցի, գերեզմանատուն) եւ Փոքր կամ Վերին (մեծ եկեղեցի եւ գերեզմանատուն)։ Վանքի գլխավոր Կաթողիկե եկեղեցին 988-1029 թվականներին կառուցել է Հայոց սպարապետ եւ Իշխանաց իշխան Վահրամ Պահլավունին՝ հարավային արտաքին պատին թողնելով համապատասխան արձանագրություն։ Հայրենասեր իշխանը, որի ջանքերով է կառուցվել նաեւ Ամբերդի հայտնի եկեղեցին (1026 թ.) շուրջ 60 տարի առաջնորդել է հայկական զորաբանակը, իր անձով ու գործով նեցուկ եղել Բագրատունյաց կենտրոնական իշխանությանն ու հայոց պետականությանը։ Նրա առաջնորդությամբ հայոց զորքը մայրաքաղաք Անիի մատույցներում չորս անգամ ետ է մղել բյուզանդական բանակը։ Մարմաշենի գլխավոր եկեղեցու մուտքի մոտ, երբեմնի գավթի տարածքում, տուֆապատ քիչ բարձր տապանաքար կա։ Վանք այցելելիս երկյուղածությամբ խոնարհվելով դրա տակ ամփոփված մեծ Սպարապետ իշխանի սրբազան աճյունին, մի պահ այնպես պարզ կարող ես զգալ դարերի շնչառությունը եւ լսել հազարամյա իմաստուն հոգու անմռունչ պատգամը... Նրա անունն է կրում Վահրամաբերդ գյուղը, որը նախկինում տեղավորված է եղել այս վանքի շուրջը։

Մարմաշենի զարդը հայ դասական ճարտարապետության ավանդների ուրույն ստեղծագործական զարգացման արգասիք գլխավոր եկեղեցին է, որը սրբատաշ կարմրավուն քարից է կառուցված, երկու զույգ որմնամույթերով գմբեթավոր դահլիճ է, արտաքինից սյունազարդ։ Կա մասնագիտական կարծիք, որ այն Անիի ճարտարապետական դպրոցի լավագույն հուշարձանն է։ Եկեղեցու բուն նախագծում-կառուցումը վերագրվում է Տրդատ ճարտարապետին։ Մարմաշենի վանքը եղել է Հայաստանի կրոնական ու մշակութային նշանավոր կենտրոն։ Վանքը զգալիորեն ավերվել է սելջուկյան արշավանքներից, բայց 1225 թվականին Վահրամ Պահլավունու թոռներ Գրիգոր արքեպիսկոպոսը եւ նրա եղբայր Ղարիբը վերանորոգել են կաթողիկեն։ Այդպես այն մնացել է դարեր։ 1988-ին ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի որոշմամբ նախատեսվել էր նշել Մարմաշենի 1000-ամյակը, բայց երկրաշարժը... խանգարեց։

88-ի երկրաշարժից տուժել է Մարմաշենի մայր եկեղեցու հյուսիսային պատը, որը, սկսած թմբուկից, լուրջ ճեղքվածքներ է ստացել։ Մոտավորապես նույն վիճակում են հյուսիսային կողմի հիմնաքարերը։ Այն, ինչ գուցե մինչեւ վերջ չի հասցրել կույր տարերքի վայրկենական հարվածը, լրացվում է մարդու հետեւողական վնասարար գործունեությամբ։ Վանքին կից ոչ մեծ, նոր այգի կա, որն անցած տասնամյակներին պատկանել է կոլտնտեսությանը եւ մշտապես ոռոգվել է։ Այդ խոնավությունից բաժին է հասել եւ եկեղեցուն... Մերթ-մերթ ձայներ են հնչել, որ այդպես չի կարելի։ Պատմական միջավայրի պահպանության Շիրակի մարզային ծառայության պետ Լարիսա Եգանյանի վկայությամբ, դեռ 70-ական թվականներին այստեղ պեղումներ կատարող հնագիտության եւ ազգագրության ինստիտուտի գիտաշխատող Սերգեյ Հարությունյանը բազմիցս հանդես է եկել այգին վերացնելու եւ դրանով հուշարձանի վնասվելը կանխելու պահանջով, բայց անարդյունք։ Իսկ վերջին տարիներին այգու տարածքը վարձակալությամբ է տրված եւ ավելի ինտենսիվ է ոռոգվում հատկապես երեւի խոտի բերքի համար։ Արդեն շուրջ երկու տարի է եկեղեցու պատերը ջրի մեջ են... Հազարամյա եզակի հուշարձանը մնում է այսպես խոնավության մեջ կանգնած ճաք տված պատերով եւ խարխլված հիմքով, եւ եթե շտապ միջոցներ չձեռնարկվեն մեր աչքի առջեւ կարող է փլվել։ Ամոթ մեզ եւ մեր ժամանակի։ Այն էլ երբ պատրաստվում ենք աշխարհով մեկ նշել Հայաստանում քրիստոնեության հաստատման 1700-ամյակը։

Երկրաշարժից հետո հատուկ Մարմաշեն այցելել եւ եկեղեցու հետաղետյան վիճակին ծանոթացել են Իտալիայի հայ ճարտարապետության ուսումնասիրության կենտրոնի մասնագետները ցանկություն հայտնելով օգնել նրա վերականգնմանը։ Կազմված նախագծային փաստաթղթերը տարել են իրենց հետ՝ հարկավոր գումարներ հայթայթելու եւ վերադառնալու։ Բայց երեւի հարցը չի լուծվել, որովհետեւ իտալացի բարեկամներից այդպես էլ լուր չկա։ Ըստ տեղեկությունների, Շիրակի մարզպետը խոստացել է միջոցներ տրամադրել վանքի փոքր մատուռի նորոգման համար, բայց դա էլ չի արվել։

Մարմաշենի հուշարձանը պետք է փրկել, հետագա հապաղումը կարող է ճակատագրական լինել։

Թվում է եթե պետությունն այսօր նման նպատակների համար գումարներ ընդհանրապես նախատեսում է, դրանք այս պահին պետք է ուղղվեն այստեղ։ Հակառակ դեպքում գոնե պիտի մտածվի հովանավորներ գտնելու, հիմնադրամ ստեղծելու մասին։ Ի վերջո, պակաս կարեւոր բաների համար դրանք ստեղծվում են (այն էլ ինչե՜ր անվանումներով), այսպես թե այնպես գումարներ հավաքվում են... Միակ անընդունելին այստեղ կարող է լինել որեւէ տեսակ ինքնագործունեությունը, դիլետանտիզմը։ Կարծում ենք, Մարմաշենի հարցում հարկավոր է պետական պատասխանատվություն եւ, եթե պահանջվի, համազգային հոգածություն։ Մասնագիտական խստապահանջության մասին էլ չենք ասում։

Սա՝ եկեղեցու ամրացման, նորոգման խնդրի մասին։

Ինչ վերաբերում է մի քանի կույտ խոտի համար այսպիսի՝ հուշարձանը խոնավությամբ փչացնելուն, նրա գոյությունը ավելի վտանգելուն... ինչպես ամոթ է։ Թվում է, սա արդեն մի գյուղապետի լուծելու հարց է։ Թեկուզ համայնքի, մարզպետարանի, եւ ֆինանսական միջոցներ կարծես թե չեն պահանջվում։ Վանքամերձ այգու այդ վարձակալի, թեկուզ սեփականատիրոջ համար համարժեք ուրիշ հողատարածք կարելի է գտնել։ Առանց նրան նեղացնելու, շահերին վնասելու։ Նա էլ հայ մարդ է, կհասկանա, չի դժգոհի։ Այգու ոռոգումը մեկընդմիշտ պետք է արգելվի, բացառվի։ Իսկ նրա տարածքը համարվի հուշարձանի տարածքի բաղկացուցիչ մասը, ինչպես որ իրականում կա։

ԳԵՂԱՄ ՄԻՐՍՈՅԱՆ

ԹԵՀՐԱՆ

Հայ դրամատուրգի պիեսը պարսկական բեմում

Թեհրանի «Սամանդարյա» պարսկական թատրոնը ներկայացրեց Ժիրայր Անանյանի «Կառուսել» («Ես եմ, եկել եմ») կատակերգությունը՝ Անդրանիկ Խեչումյանի թարգմանությամբ։ Հայ հեղինակի պիեսի բեմադրությունը ջերմ ընդունելություն է գտել թատերասերների եւ մասնագետների շրջանում։ Ի դեպ, «Կառուսել» կատակերգությունը տասը տարուց ավելի է՝ չի իջնում հանրապետության բեմերից։ Երեւանի Սունդուկյանի անվան ակադեմիական թատրոնը 1989-ին՝ հյուրախաղերի ժամանակ «Կառուսելը» ներկայացրել է Ամերիկայի Միացյալ Նահանգներում։ Պիեսը բեմադրել են նաեւ Երեւանի Պարոնյանի անվան, Գյումրիի Աճեմյանի անվան, Վանաձորի Աբելյանի անվան եւ հանրապետության մի շարք այլ թատրոններ։ Ինչպես վկայում են մամուլի արձագանքները, «Կառուսել» կատակերգությունը հաջողությամբ բեմադրել է նաեւ Հալեպի «Լեւոն Շանթ» թատերախումբը։

Թեհրանում այժմ տպագրության է պատրաստվում դրամատուրգի պիեսների պարսկերեն ժողովածու, որում ընդգրկված է նաեւ հիշյալ կատակերգությունը։

ՏԻԳՐԱՆ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

«Սասնա ծռեր»-125

Շուրջ երկու հարյուր հիսուն միավոր գիրք, ամսագիր, նկար ու քաղվածք է ներկայացված «Սասնա ծռեր» հերոսական էպոսի առաջին գրառման 125-ամյակին նվիրված ցուցահանդեսում։ Գրառողը Գարեգին Սրվանձտյանցն էր, որի գրառումը լույս տեսավ 1874 թ. Կ. Պոլսում։

Ցուցահանդեսը դիտելուց հետո իրենց հիացմունքը արտահայտեցին գրադարանի տնօրեն Գ. Տեր-Վարդանյանը, բանագետներ Արմեն Պետրոսյանն ու Էսթեր Խեմչյանը, բանաստեղծներ Սասուն Գրիգորյանն ու Համլետ Կարճիկյանը, Սամվել Կոսյանը, ասմունքող Հրանտ Ղազարյանը եւ ուրիշներ։ Հնագիտության եւ ազգագրության ինստիտուտի աշխատողներից մեկն էլ ասաց. «Չհավաքվող նյութերի ցուցահանդես»։ Ցուցադրանքն այնքան է հարուստ եւ էպոսն ու նրա հերոսներն էլ այնքան են հարազատ, որ ուզում ես անպայման ցուցահանդեսը լինի մշտական։ Եթե այդպես է, ինչո՞ւ էպոսին նվիրված թանգարան չբացել, որը, անշուշտ, մայրաքաղաքում կլինի լավագույններից մեկը եւ կունենա բազմաթիվ այցելուներ։

Քանի որ 1999 թ. լրանում է էպոսի առաջին տպագրման 125-ամյակը, ուստի հաջորդ տարին կարելի է համարել էպոսի տարի եւ լուծել հետեւյալ հարցը. երկաթուղային կայարանի հրապարակի «Սասունցի Դավիթ» չգործող սրճարանի տեղում կառուցել թանգարանի շենքը, որտեղ կտեղավորվի նաեւ սրճարանը եւ մեկը կնպաստի մյուսի աշխատանքին։ Այդ վայրը մարդաշատ է եւ թանգարանն իրեն կարդարացնի։ Այն կկազմի էպոսին նվիրված հոդվածների եւ գրական երկերի ժողովածու, մատենագիտությունը, կկազմակերպի ասմունքի երեկույթներ, դասախոսություններ, գիտական նստաշրջաններ։ Հրատարակության կպատրաստի անտիպ գրառումները եւ կկազմակերպի նոր գրառումներ։ Կկազմի մինչեւ օրս էպոսին վերաբերող գեղանկարների եւ քանդակների լուսանկարների ալբոմ, կանցկացնի էպոսի այս կամ այն ճյուղին նվիրված նկարչական ձեւավորման մրցույթ եւ այլն։

Այդ տարում թատրոնները կբեմադրեն «Սասնա ծռեր», «Սասունցի Դավիթ», «Փոքր Մհեր» եւ ուրիշ պիեսներ։

Թանգարանում կկազմակերպվի նաեւ գրադարան-ընթերցարան, որտեղ կհաճախեն բոլորը, հատկապես մատաղ սերունդը։

Մի խոսքով, թանգարանը շնորհակալ գործ կանի հայ գրականության հարստացման եւ հայ մարդու հայրենասիրական դաստիարակության գործում։

Այս մասին պետք է խորհեն պետական այրերն ու հովանավորները։

ՀՐԱՉՅԱ ՀՈՎՆԱՆՅԱՆ

Եվս մեկ դաշնակցական կրթական համակարգում

ՀՀ նախագահի խորհրդական, Դաշնակցության ԳՄ անդամ Վահան Հովհաննիսյանն այս օրերին, երբ Դաշնակցության վարկանիշն անկման միտումներ է ցուցաբերում, որոշել է վերադառնալ իր հնագիտական ակունքներին։ ԵՊՀ պատմության ֆակուլտետի 5-րդ կուրսի ուսանողների համար նա կարդում է հատուկ կուրս մ. թ. ա. III-II հազարամյակների հայկական մշակույթի մասին։ Ուսանողների վկայությամբ, նրա դասախոսությունները խիստ հետաքրքիր են եւ ուսուցողական։ Հուսանք, որ պրն Հովհաննիսյանի կրթական գործունեությունը չի խանգարի քաղաքականին։

Վ. ՄՈՒՐԱԴՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Մարզական

ՖՈՒՏԲՈԼ

Ֆուտբոլի շուրջ

Այս խաղը սիրում են նաեւ պալատում

Անգլիայի էլիզաբեթ թագուհին եւ արքայազն Ֆիլիպը Բուկինգհեմյան պալատում ընդունելություն կազմակերպեցին ի պատիվ ֆուտբոլիստների: Նրանց հյուրն էին Անգլիայի, Շոտլանդիայի եւ Ճամայկայի հավաքականները:

Հայտնի է, որ արքայազն Ֆիլիպը ֆուտբոլի ջերմ երկրպագու է: Աշխարհի վերջին առաջնության ժամանակ նրան հաճախ էին թողան հետ տեսնում տրիբունայում: Այս հանդիպման ժամանակ նա երկրի հավաքականի գլխավոր մարզիչ Գլեն Հոդլի հետ երկար խոսեց թիմի հեռանկարների մասին:

էլիզաբեթ թագուհին ֆուտբոլասեր չէ եւ նա հյուրերի հետ այլ թեմաների շուրջ զրուցեց: Մասնավորապես, նա ֆուտբոլային պատանի աստղ Մայքլ Օուենին հարցուփորձ արեց նրա դպրոցական տարիների մասին:

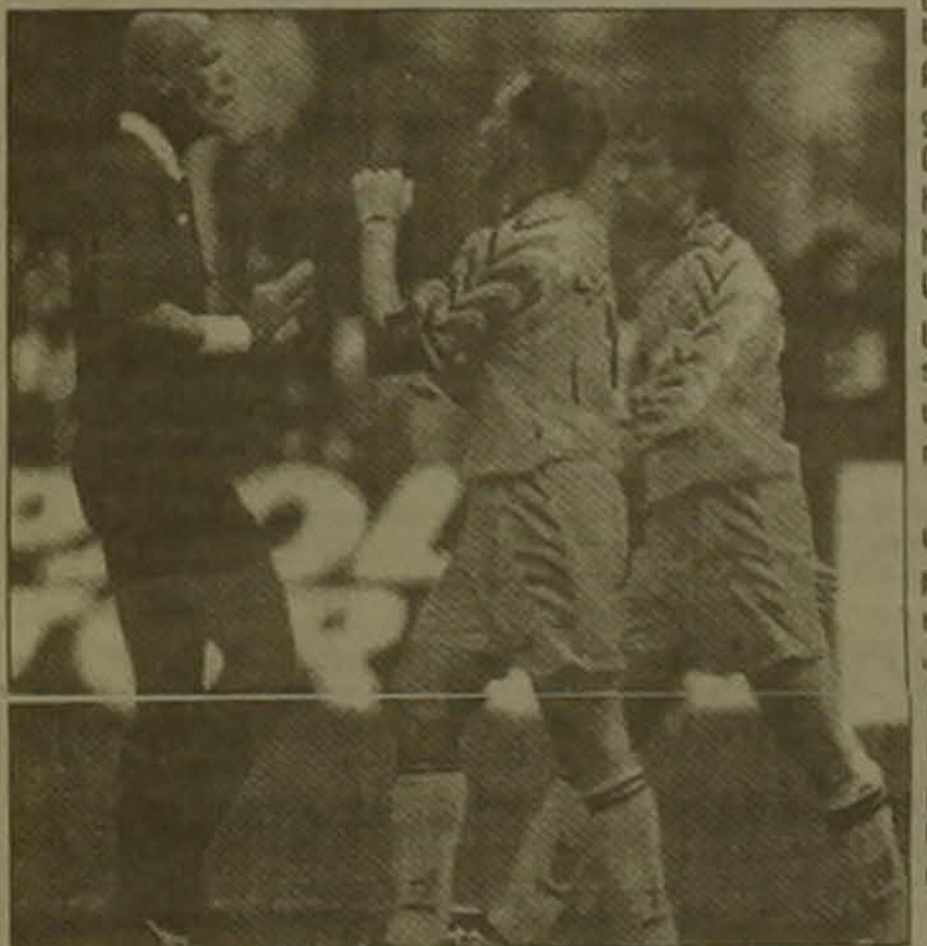

Հավաքականից հետո՝ ակումբային թիմ

Իսպանական «Բեթիս» ակումբի ղեկավարները թիմի հերթական պարտությունից հետո աշխատանքից ազատեցին թիմի գլխավոր մարզիչ Վիսենտե Կանտատորեին: Այս չիլիացի մասնագետին ընդամենը երկու օր անց փոխարինեց Իսպանիայի հավաքականի նախկին գլխավոր մարզիչ Խավիեր Կլեմենտեն: «Բեթիսի» ղեկավարությունը հույս ունի, որ Կլեմենտեի շնորհիվ թիմը խույս կտա մրցաշարային աղյուսակի եզրատափի դերից:

Կլեմենտեն միակ գլխավոր մարզիչը չէ, որը հավաքականից հետո ակումբային թիմի ղեկն է այժմ ստանձնել:

Մարզչական կարիերայի այդպիսի շարունակություն է նախատեսվում նաեւ Ռուսաստանի հավաքականի նախկին գլխավոր մարզիչ Բորիս Իգնատեւի համար: Յարոսլավլի «Շիննիկ» եւ Մոսկվայի ԲԿՄԱ թիմերի միջեւ երկրի առաջնության վերջին հանդիպմանը Իգնատեւը ներկա էր: Դեռ ավելին, խաղից հետո նա մամլո ասուլիս անցկացրեց:

Ամենայն հավանականությամբ, Իգնատեւը կգլխավորի «Շիննիկը» մարզչի պաշտոնում փոխարինելով Բելգիա մեկնած Դավիթ Դիփիանուն:

Ֆոգտսի զիգզագները

Գերմանիայի հավաքականի գլխավոր մարզչի պաշտոնից ազատվելուց մեկուկես ամիս անց Բերտի Ֆոգտսը հարցազրույց է տվել: Նա չափազանց սուր քննադատության է ենթարկել հավաքականի խաղացողներ Օլիվեր Բիրհոֆին եւ Օլաֆ Տոնին, ինչպես նաեւ Գերմանիայի ֆուտբոլային միությանը: Նախկին գլխավոր մարզիչը չի մոռացել նշել նաեւ զանգվածային լրատվամիջոցներին, ասելով, որ հենց հաղորդվեց իր պաշտոնանկության մասին, լրագրողները զոր ու գիշեր զրոհում էին իր տունը: «Մենք ծուղակում էինք հայտնվել», ավելացրել է նա:

Ֆոգտսը հարցազրույցում ասել էր, որ հույս ունի մոտ ապագայում մարզչական աշխատանք ստանալ: Դրանից ընդամենը մի քանի օր անց հայտնի դարձավ, որ Հարավաֆրիկյան Հանրապետության հավաքականի գլխավոր մարզչի պաշտոնի թեկնածուներից մեկը հենց Ֆոգտսն է: Սակայն վեց թեկնածուներից մեկը: Ընդ որում, նրանց թվում են այնպիսի հեղինակություններ, ինչպիսիք են բրազիլացի Կառլոս Ալբերտո Պարեյրան եւ հոլանդացի Ռուդ Կրոլը:

Եվ ահա, վերջին նորությունը. շատ հնարավոր է, որ Բերտի Ֆոգտսը կստանձնի Մյոնխենգլադբախի «Բորուսիայի» ղեկը: Այս թիմն անհաջող է հանդես գալիս Գերմանիայի առաջնությունում եւ ընթանում է վերջին տեղում: Իսկ վերջին 10-րդ տուրում, մյոնխենգլադբախցիներն իրենց դաշտում 2-8 ջախջախիչ հաշվով պարտություն կրեցին Լեւերկուզենի «Բայեր» թիմից: Ի դեպ, իր ֆուտբոլային կարիերան Ֆոգտսը հենց «Բորուսիայում» է սկսել:

Կրեատինը կարող է վտանգավոր լինել

Վերջերս ավելի ու ավելի շատ մարզիկներ են խոստովանում, որ իրենք օգտագործել կամ օգտագործում են կրեատին կոչվող խթանիչ դեղամիջոցը: Համարվում է, որ վերջինս հրաշագործ հատկություններ ունի: Ըստ որում, հարկ է նշել, որ մարզիկների սննդի օրաբաժնում մինչեւ օրս չնչին քանակությամբ օգտագործվող այդ դեղամիջոցը դեռեւս արգելված չէ Միջազգային օլիմպիական կոմիտեի կողմից: Դեռ երկու ամիս առաջ պաշտոնապես չէր խոսվում կրեատինի մասին, եւ դրա անունը քչերին էր հայտնի: Այս խթանիչի մասին վերջերս սկսեցին շատ խոսել իտալացի ֆուտբոլիստների դոպինգային զննությունների առնչությամբ: Ֆուտբոլիստները միահամուռ կրկնում են, թե իրենք դոպինգ չեն ընդունել, բայց ծանոթ են կրեատինին: Ըստ որում, իտալացի ֆուտբոլային աստղերը փորձում են հավաստիացնել, թե դա պարզապես սննդի էներգետիկ հավելանյութ է: Ֆուտբոլի աշխարհի չեմպիոն Մարսել Դեսային նույնիսկ պնդում է. «Եթե կրեատինը վտանգավոր է, ապա հարկավոր է արգելել նաեւ C վիտամինի ընդունումը»:

Ռեգբիստները նույնպես խոստովանում են, որ կրեատին են օգտագործում: Բայց նրանք առավել անկեղծ են խոսում այդ դեղամիջոցի մասին, դրան վերագրելով այնպիսի օգտակար հատկանիշներ, որոնք գրեթե անծանոթ են ֆուտբոլիստներին: Ռեգբիստները պնդում են, որ մոգական փոշին թույլ է տալիս մկանային զանգվածը զարգացնել նույնքան տպավորիչ կերպով, որքան դոպինգային ստերոիդները: Ըստ որում, դա արվում է միանգամայն օրինական կարգով, քանի որ կրեատինն արգելված խթանիչների ցանկի մեջ չի մտնում: Թերեւս հենց կրեատինի օգտագործման շնորհիվ էր, որ անցյալ տարի Փարիզի «Պարկ դե Պրենս» մարզադաշտում հարավաֆրիկացի ռեգբիստները ֆրանսիացիների նկատմամբ ջախջախիչ հաղթանակ տարան, այս առիթով նշում է «Էքիպեն» հանդեսի թղթակիցը: Յոհաննեսբուրգում արդեն վաղուց կրեատինն անվանում են «հրաշագործ խթանիչ»: Ըստ երեւույթին դա է պատճառը, որ ավանդաբար անցկացվող հինգ պետությունների մրցաշարում հարավաֆրիկացի ռեգբիստները վերջին երեք տարիներին անպարտելի են մնացել: Դա խորհելու տեղիք է տալիս:

Ամերիկացի բժիշկ Ֆիլիպ Թուբլինը նշում է, որ կրեատինի հետ կապված բազմաթիվ անպատասխան հարցեր կան: Հարկավոր է կենսաքիմիական պատկառելի գիտելիքներ ունենալ այդ մոլեկուլի ազդեցության բոլոր մեխանիզմներն ըմբռնելու համար: Արդեն մի քանի տարի է, ինչ Ֆրանսիայի գիտահետազոտական կենտրոնի աշխատակցուհի Ռենե Վենտուրա-Կլապիեն զբաղվում է այդ խնդրով: Նրան բնավ չի զարմացնում, որ մարզիկներն սկսել են հետաքրքրվել խթանիչ այդ դեղամիջոցով, որը «նպաստում է օրգանիզմում ֆոսֆոկրեատինի մկանային իսկական վառելանյութի արտադրությանը»:

Բնական վիճակում կրեատինն առկա է խեցգետնազգիների մարմնի մեջ: Մարզիկները իրենց հայտարարությունների համաձայն օրական կրեատինի 20 գրամանոց չափաբաժին են ընդունում: Ըստ էության, դա համարժեք է 5 կգ խեցգետնի մսին: Դա, իհարկե, շատ է: Նույնիսկ չափազանց մեծ քանակություն է երիկամների համար, որոնք դժվարությամբ են արտազատում օրգանիզմում կուտակված թունանյութերը: Լոնդոնում լույս տեսնող բժշկագիտական «Լենսեթ» հանդեսում վերջերս հրապարակված հետազոտության մեջ հիշատակվում են կրեատինի զանգվածային օգտագործման հետեւանքով առաջացած երիկամային սուր անբավարարության բազմաթիվ դեպքեր:

Ի դեպ, կրեատինը, որը շատ երկրներում, ինչպես նաեւ Ինտերնետ համակարգչային ցանցի միջոցով հեշտությամբ հայթայթվող դեղամիջոց է, մինչեւ օրս չի վաճառվում Ֆրանսիայում: Ներկայումս այնտեղ միայն փորձում են կրեատինն օգտագործել կարճատեսության դեմ մղվող պայքարում:

Պ. Ք.

ՇԱԽՄԱՏ

Առաջատարների խմբում

Ավարտին է մոտեցել Իսպանիայում անցկացվող աշխարհի պատանեկան առաջնությունը:

Հայաստանի շախմատիստներից առավել հաջող հանդես է գալիս մինչեւ 10 տարեկանների մրցաշարի մասնակից Զավեն Անդրեասյանը: Առաջնության հերթական՝ 8-րդ տուրում նա տարավ երկրորդ անընդմեջ հաղթանակը եւ այժմ 6,5 միավոր ունի: Զավենը եւս չորս մասնակիցների հետ բաժանում է 1-5-րդ տեղերը: Հուսանք, որ մեր փոքրիկ շախմատիստը հաջող կանցկացնի նաեւ իր վերջին երեք հանդիպումները:

Հաջորդ տարիքային խմբում (12 տարեկանների) 5,5 միավոր է վաստակել Արման Փաշիկյանը: Իր վերջին խաղը նա ոչ-ոքի ավարտեց:

Մեր հանրապետությունը ներկայացնող մյուս տղաների արդյունքները 8-րդ տուրից հետո այսպիսին են. Տիգրան Պետրոսյան (14 տ.)՝ 4,5 միավոր, Արամ Խաչատրյան (16 տ.)՝ 4 միավոր, Գեւորգ Հարությունյան (18 տ.)՝ 4 միավոր (7 հնարավորից):

Առաջնությանը մասնակցող մեր երեք աղջիկներից ամենաբարձր արդյունքը 10 տարեկանների խմբում մրցող Տաթեւիկ Աբրահամյանինն է՝ 5 միավոր (Տաթեւիկը հաղթել է վերջին երկու հանդիպումներում): Անի Ավանեսյանը (14 տ.) 7 հնարավորից 3,5 միավոր է վաստակել: Նոնա Սահակյանը (18 տ.) անհաջողության մատնվեց 8-րդ տուրում եւ այժմ ընդամենը 3 միավոր ունի:

Առջեւում կրկին Անանդն է

Հոլանդիայի Թիլբուրգ քաղաքում ընթացող գրոսմայստերական մրցաշարում խաղացվեցին 9-րդ տուրի պարտիաները:

Առաջատարը՝ Վիշվանաթան Անանդը (Հնդկաստան) սեւերով ոչ-ոքի խաղաց Վադիմ Զվյագինցեւի (Ռուսաստան) հետ եւ շարունակում է միանձնյա գլխավորել մրցաշարային աղյուսակը: Խաղաղ արդյունք գրանցվեց նաեւ Մեթյու Սադլեր (Անգլիա)-Պյոտր Սվիդլեր (Ռուսաստան) եւ Պետեր Լեկո (Հունգարիա)-Ժոել Լոթյե (Ֆրանսիա) հանդիպումներում:

Երեք պարտիա ավարտվեց կողմերից մեկի հաղթանակով: Վլադիմիր Կրամնիկը (Ռուսաստան) առավելության հասավ Վիկտոր Կորչնոյի (Շվեյցարիա), Մայքլ Ադամսը (Անգլիա)՝ Վեսելին Թոփալովի (Բուլղարիա), Երուն Պիկետը (Հոլանդիա)՝ Լյուկ վան Վելիի (Հոլանդիա) նկատմամբ:

Մրցաշարի ավարտից երկու տուր առաջ մասնակիցների արդյունքներն այսպիսին են. 1. Անանդ՝ 6,5 միավոր, 2. Լեկո՝ 5,5, 3-6. Ադամս, Զվյագինցեւ, Սադլեր, Պիկետ՝ 5-ական, 7-8. Կրամնիկ, Սվիդլեր՝ 4,5-ական, 9. վան Վելի՝ 4, 10. Թոփալով՝ 3,5. 11. Լոթյե՝ 3, 12. Կորչնոյ՝ 2,5 միավոր:

ԲԻԼԻԱՐԴ

Պատանու հաջողությունը

Բիլիարդի ուսուցման կենտրոնում անցկացվեց «Մոսկովյան բուրգ» խաղաձեւի Հայաստանի երիտասարդական (մինչեւ 25 տարեկանների) առաջնությունը: Մրցումներին մասնակցեցին Երեւանի, Վանաձորի եւ Էջմիածնի 24 մարզիկներ: Նրանք նախ երեք խմբերում մրցեցին օլիմպիական մրցակարգով, ապա խմբերի հաղթողները եզրափակիչ փուլում վիճարկեցին չեմպիոնի կոչումը:

Հանրապետական առաջնության հաղթողի կոչումը նվաճեց Արման Բակլաչյանը, որը պարտություն մատնեց իր բոլոր մրցակիցներին: Պատանի բիլիարդիստը (նրա 15 տարին կլրանա դեկտեմբեր ամսին) բավականին հասուն խաղ ցուցադրեց: Նշենք, որ Արմանը արդեն հաջողություններ է հասել նաեւ միջազգային մրցումներում: Հայաստանի առաջնության [illegible] Պատվականյանը, իսկ երրորդ տեղը գրավեց Ներսես Գեւորգյանը:

ԹԵՆԻՍ

Գերազանցեց բոլոր մրցակիցներին

Շտուտգարտում ավարտվեց Eurocard Open մրցաշարը, որին մասնակցում էին աշխարհի բոլոր ուժեղագույն թենիսիստները: «Մերսեդես սուպեր-9» շարքի այս մրցաշարում հաղթանակ տարավ հոլանդացի Ռիխարդ Կրայչեկը: Ծնկի վնասվածքը բուժելուց հետո նա վերականգնել է լավագույն մարզավիճակը, իսկ Շտուտգարտում պարզապես հիանալի խաղաց: Բավական է ասել, որ նա հերթով առավելության հասավ այնպիսի ուժեղ թենիսիստների նկատմամբ, ինչպիսիք են Անդրե Աղասին (ԱՄՆ), Գորան Իվանիշեւիչը (Խորվաթիա), Փիթ Սամփրասը (ԱՄՆ): Եզրափակիչում Կրայչեկը վստահորեն (6-4, 6-3, 6-3 հաշվով) պարտության մատնեց ռուսաստանցի Եվգենի Կաֆելնիկովին եւ նվաճեց գլխավոր մրցանակը: Գավաթից բացի, հոլանդացի թենիսիստին հանձնվեց 360 հազար դոլար պարգեւավճար (Շտուտգարտում մրցանակային ընդհանուր հիմնադրամը 2 մլն 450 հազար դոլար էր):

Այս մրցումների ավարտից անմիջապես հետո մեկնարկեց «Մերսեդես սուպեր-9» շարքի վերջին մրցաշարը՝ Փարիզի բաց առաջնությունը: «Բերսի» մարզապալատի խաղադաշտերում անցկացված առաջին հանդիպումներից նշենք հետեւյալները. Մարկ Ֆիլիպուսիս (Ավստրալիա)-Դանիել Վացեկ (Չեխիա)՝ 7-6, 7-6, Թոմի Հաաս (Գերմանիա)-Կառլոս Կոստա (Իսպանիա)՝ 7-5, 6-1, Մարկ Ռոսսե (Շվեյցարիա)-Ուեյն Ֆերեյրա (ՀԱՀ)՝ 6-3, 6-4, Նիկլաս Կիֆեր (Գերմանիա)-Յան Կրոսլյակ (Սլովակիա)՝ 7-5, 6-1:

Ուժեղագույնները պայքարի մեջ կմտնեն երկրորդ շրջանից:

Մերի Պիրսի երկրորդ հաղթանակը

Լիխտենշտեյնում անցկացված կանանց մրցաշարի կիսաեզրափակիչներից մեկում հանդիպեցին Մերի Պիրս (Ֆրանսիա)-Ելենա Լիխովցեւա (Ռուսաստան), մյուսում՝ Սիլվա Ֆարինա (Իտալիա)-Նատալի Տոզյա (Ֆրանսիա) զույգերը: Պարտության մատնելով իրենց մրցակցուհիներին՝ եզրափակիչ մտան Պիրսը եւ Ֆարինան:

Առաջին խաղափուլն ավարտվեց Պիրսի բացահայտ առավելությամբ (6-0), իսկ երկրորդում, երբ հաշիվը 2-0 էր՝ նրա օգտին, Ֆարինան վնասվածքի պատճառով հրաժարվեց շարունակել խաղը: Այսպիսով, Լյուքսեմբուրգի մրցանակի խաղարկության հաղթող դարձավ Մերի Պիրսը: Հիշեցնենք, որ այս մրցաշարից առաջ ֆրանսուհին հաջողության էր հասել նաեւ «Կրեմլի գավաթի» խաղարկությունում:

ԲԱԺԻՆԸ ՎԱՐՈՒՄ Է
ՌԱԶՄԻԿ ԱՎԱԳՅԱՆԸ

digitised by A.R.A.R.@

Օրվա հետքով

ԵՎՐԱԽՈՐՀՈՒՐԴ

Ղարաբաղյան լսումների ժամկետը որոշելու է քաղաքական հանձնաժողովը

ԵՐԵՎԱՆ, 3 ՆՈՅԵՄԲԵՐ: Արմենպրեսի արտահաստիքային թղթակիցը Ստրասբուրգից հաղորդում է, որ ԼՂՀ-ի մասնակցությամբ ղարաբաղյան հարցին նվիրված Եվրախորհրդի նոյեմբերի առաջին աշխատանքային շաբաթի ընթացքում, ավելի ստույգ այսօր, նոյեմբերի 3-ին նախատեսված լսումների փոխարեն, որոնք չկայացան Ադրբեջանի դիրքորոշման պատճառով, հարցը կքննարկվի քաղաքական հանձնախմբի նիստում:

Այս փոփոխությունը մեկնաբանելու խնդրանքով թղթակիցը նիստից առաջ դիմեց Հայաստանի պատվիրակության ղեկավար Արմեն Մարտիրոսյանին:

-Մեզ համար շատ զարմանալի եւ ցավալի է այս երեւույթը, -ասաց նա: -Նման լսումներ անցկացնելու որոշումը կայացվել է օգոստոսին, Լյուբլյանայում, այնուհետեւ վերահաստատվել սեպտեմբերին, հենց Ստրասբուրգում, մոտ երկու ամիս անցնելուց հետո, ադրբեջանական կողմը Եվրախորհրդին հայտնում է, որ «իրենք լավ չեն հասկացել» եւ ցանկանում են փաստարկներ բերել կապված «ժամկետի փոփոխման հարցերի հետ»: Ցավում ենք, որ ադրբեջանական կողմի ոչ կառուցողական մոտեցման պատճառով ժամանակ ենք կորցնում, քանի որ այդ լսումները նոր լիցք կհաղորդեին Մինսկի հովանու ներքո բանակցային ամբողջ գործընթացին: Իսկ մենք այսօր պետք է զբաղվենք նոր ժամկետ որոշելով:

-Կարելի՞ է, արդյոք, ասել, թե Ադրբեջանը բոյկոտի է ենթարկում Ստրասբուրգի ժողովը (ինչպես դա հնչել է հայկական մամուլում), -պրն Մարտիրոսյանը պատասխանեց.

-Այո, կարծում եմ կարելի է այդպես որակել այդ քայլը: Եթե գոյություն ուներ որեւէ անհամաձայնություն, նրանք կարող էին իրենց դիրքը ճշտել երկու ամիսների ընթացքում: Նշանակված ժամկետից 10 օր առաջ «մենք լավ չենք հասկացել» ասելը ուրիշ ի՞նչ ձեւով կարելի է բնորոշել:

Անդրադառնալով այն հարցին, թե այդպիսի դիրքորոշման բուն պատճառը լսումներին ԼՂՀ-ի որպես հակամարտության կողմի, մասնակցությունը չէ՞, արդյոք, Ա. Մարտիրոսյանն ասաց.

-Ադրբեջանի մի շարք ղեկավարներ, քաղաքական գործիչներ մամուլում հայտարարություններ արել են, որ «իրենց մտահոգություն է պատճառում Ղարաբաղի մասնակցությունը լսումներին որպես կողմ»: Միաժամանակ, Եվրախորհրդին հղած պաշտոնական նամակում այդ մասին որեւէ բան չի ասվում, եւ «անհասկացողությունը» դիտվում է ընդամենը «ժամկետի հարց»: Ուստի եւ մենք մեր պատրաստակամությունը հայտնեցինք մասնակցելու նոր ժամկետի քննարկումներին: Բայց եթե քաղաքական հանձնաժողովը ենթարկվի ադրբեջանական կողմի ազդեցությանը եւ ֆորմատը դարձյալ քննարկման նյութ դառնա, ստիպված կլինենք մտածել, թե որքանով են արդյունավետ բոլոր այս բանակցությունները:

«Ռուսաստանը եւ Թուրքիան բնական դաշնակիցներ են»

ՄՈՍԿՎԱ, 3 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ: Ռուսաստանի Դաշնությունը եւ Թուրքիայի Հանրապետությունը բնական դաշնակիցներ են 20-րդ դարավերջի այնպիսի մարտահրավերների դեմ պայքարում, ինչպես ահաբեկչությունն է, անջատականությունը, նախահարձակ ազգայնականությունը եւ կրոնական ծայրահեղականությունը: Այդ մասին հայտարարվել է Թուրքիայի բարձրագույն պաշտոնատար անձանց հետ Ռուսաստանի արտաքին գործերի նախարար Իգոր Իվանովի բանակցությունների ընթացքում, որոնք կայացել են Անկարայում այս տարվա հոկտեմբերի 29-30-ը:

Ինչպես այսօր կայացած ճեպազրույցի ժամանակ հայտնել է ՌԴ արտգործնախարարության մամուլի եւ գրահրատարակչության դեպարտամենտի տնօրեն Վլադիմիր Ռախմանինը, հանդիպումներ եւ զրույցներ են կայացել Թուրքիայի նախագահ Սուլեյման Դեմիրելի, խորհրդարանի նախագահ Հիքմեթ Չեթինի, վարչապետ Մեսութ Յըլմազի, արտգործնախարար Իսմայիլ Ջեմի հետ:

Երկուստեք գոհունակություն է հայտնվել ռուս-թուրքական բարիդրացիության կայունության, տարբեր բնագավառներում համագործակցության դինամիկ զարգացման առնչությամբ: Մոսկվայում եւ Անկարայում, նշել է Ռախմանինը, լավատեսորեն են գնահատում փոխշահավետ առեւտրատնտեսական կապերի հետագա զարգացման հեռանկարները:

1998 թվականը ամենաշոգն էր վերջին հազար տարում

ԼՈՆԴՈՆ, 3 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ: 1998 թվականը մոլորակի վրա ամենաշոգ տարին է վերջին հազարամյակի ընթացքում: Ընդ որում, կլիմայի կանոնավոր գիտական դիտարկումների 140 տարվա ընթացքում հինգ ամենաշոգ տարիները 1998 թվականից հետո եղել են 1997-ը, 1995-ը, 1991-ը եւ 1990-ը: Այսպիսի հետեւությունների են հանգել Արեւելյան Անգլիայի համալսարանի մի խումբ առաջատար օդերեւութաբան գիտնականներ, որոնք այստեղ հրապարակեցին իրենց հետազոտությունների արդյունքները:

Նրանց կողմից կլիմայի ուսումնասիրումը հիմնված է մասնավորապես հազար տարվա ընթացքում ջերմության ամենամյա գագաթնակետերի «վերականգնման», ծառաբնի օղակաշերտերի եւ զգալի խորքերից վերցված բեւեռային սառույցների փորձանմուշների տարալուծման վրա: Երկրագնդի վրա համատարփակ ջերմացման պատճառը փորձագետները համարում են նախ եւ առաջ ինքնաշարժերի եւ արդյունաբերական ձեռնարկությունների կողմից ածխածնի երկօքսիդի հարաճուն արտանետումները մթնոլորտ:

Հետազոտության արդյունքները հրապարակվել են համաշխարհային կլիմայի փոփոխությունների հարցերին նվիրված համաշխարհային համաժողովի նախօրյակին, որը բացվելու է Բուենոս Այրեսում: Համաժողովին մասնակցում են 180 երկրների ներկայացուցիչներ:

«Մետաքսի» ժողով Թբիլիսիում

ԹԲԻԼԻՍԻ, 3 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ - ԿԱՎԿԱԶՊՐԵՍ: Երեքշաբթի Թբիլիսիում Տուրիզմի համաշխարհային կազմակերպության հովանու ներքո բացվեց «Մետաքսի մեծ ճանապարհ» միջազգային խորհրդաժողովը: Աշխարհի 27 երկրների պատվիրակությունները, որ ժամանել են խորհրդաժողովին, արդեն ճանաչողական էքսկուրսիա են կատարել Թբիլիսիում: Նշենք, որ Թբիլիսին կդառնա եւս մի կարեւոր հանդիպման վայր տուրիզմի բնագավառում: Նոյեմբերի 5-ին այստեղ կհավաքվեն ԱՊՀ երկրների տուրիզմի նախարարները, որոնք կընդունեն համագործակցության զարգացման «Թբիլիսիի հռչակագիրը»: Հնարավոր է, որ ստորագրվի եւ համաձայնագիր Վրաստանի եւ Ռուսաստանի միջեւ տուրիզմի ոլորտում համագործակցության մասին:

ԴԵՊՐԵՍԻԱՅԻ ԲՈՒԺՈՒՄ

- Եթե Ձեզ կամ Ձեր հարազատին համակել է անբացատրելի վախ, տագնապ, երկարատեւ տխրություն,
- Եթե առօրյա կյանքը շարունակ թվում է անգույն, գորշ ու անհետաքրքիր,
- Եթե ունեք ընդհանուր թուլություն, անհասկանալի ցավեր եւ անախորժ զգացումներ մարմնի տարբեր հատվածներում,
- Եթե ի հայտ են եկել վաղաժամ կլիմաքսի երեւույթներ...

Պետք է անհապաղ դիմել Երեւանի թիվ 8 բուժմիավորում, պոլիկլինիկա (Ձեյթուն), նեւրոզների կաբինետ (1-ին հարկ, թիվ 7):

Երկուշաբթի եւ շաբաթ օրերին,
ժամը 9:00-15:00
Հեռ. 23-11-25, 28-40-93, 28-72-60

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՄԵՐԻԿՅԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ ՀԱՏՈՒԿ ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐԻ ԲԱԺԻՆ

Անգլերեն հինգ փուլերով

Յուրաքանչյուր փուլի տեւողությունը
(I եւ II փուլերի համար) նոյեմբերի 10-ից հունվարի 23-ը երեքշաբթի, հինգշաբթի օրերին ժամը 17:00-20:00 եւ շաբաթ օրը ժամը 14:00-17:00
(III, IV, V փուլերի համար) նոյեմբերի 9-ից հունվարի 22-ը երկուշաբթի, չորեքշաբթի եւ ուրբաթ, ժամը 17:00-20:00
Յուրաքանչյուր փուլի վարձը 115 ԱՄՆ դոլարին համարժեք դրամ (ներառյալ ԱԱՊ)

Անգլերեն դիվանագետների համար
Տեւողությունը նոյեմբերի 9-ից դեկտեմբերի 22-ը եւ փետրվարի 8-19-ը երկուշաբթի, երեքշաբթի, հինգշաբթի եւ ուրբաթ օրերին, ժամը 16:30-18:30
Վարձը 115 ԱՄՆ դոլարին համարժեք դրամ (ներառյալ ԱԱՀ)

TOEFL քննության նախապատրաստական դասընթաց
Տեւողությունը նոյեմբերի 10-ից դեկտեմբերի 15-ը երեքշաբթի, հինգշաբթի օրերին ժամը 17:00-20:00 եւ շաբաթ օրերին ժամը 10:00-13:00
Վարձը 115 ԱՄՆ դոլարին համարժեք դրամ (ներառյալ ԱԱՀ)

- Դասընթացների գրանցումը եւ վճարումը տեղի կունենա Հայաստանի ամերիկյան համալսարանի (ՀԱՀ) 19ա սենյակում, ժամը 10:00-16:00:
- Յուրաքանչյուր դասընթացում կընդգրկվեն նվազագույնը 10, առավելագույնը 15 դիմորդներ:
- Բացի անգլերենի առաջին փուլից, անգլերենի մյուս դասընթացներում ընդգրկվելու համար դիմորդները պետք է հանձնեն անգլերեն լեզվի քննություն, որը տեղի կունենա յուրաքանչյուր ամսվա առաջին աշխատանքային օրը (առաջիկան նոյեմբերի 2-ին), ժամը 13:00, ՀԱՀ-ի փոքր դահլիճում:
- ՀԱՀ-ը փակ է դեկտեմբերի 25-ից հունվարի 6-ը ներառյալ, հետեւաբար այդ օրերին դասընթացներ չեն նախատեսվում:

Լրացուցիչ տեղեկությունների համար դիմել ՀԱՀ-ի 19ա սենյակ, ժամը 9:00-17:30 կամ զանգահարել 27-16-58 հեռախոսահամարով:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՄԵՐԻԿՅԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ ՀԱՏՈՒԿ ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐԻ ԲԱԺԻՆ

Համակարգչային դասընթացներ

- ✔ WINDOWS 95 նոյեմբերի 9-ին եւ 12-ին
- ✔ WORD 7 նոյեմբերի 16 եւ 19-ին (I փուլ), նոյեմբերի 23 եւ 26-ին (II փուլ)
- ✔ EXCEL 7 նոյեմբերի 30 եւ դեկտեմբերի 3-ին (I փուլ), դեկտեմբերի 7 եւ 10-ին (II փուլ)
- ✔ ACCESS 7 Դեկտեմբերի 14 եւ 17-ին (I փուլ), դեկտեմբերի 21 եւ 24-ին (II փուլ)
- ■ Վերը նշված դասընթացների յուրաքանչյուր փուլի արժեքն է 20 ԱՄՆ դոլարին համարժեք դրամ (ներառյալ ԱԱՀ):
- ✔ E-MAIL, INTERNET նոյեմբերի 10-ին, 13-ին, 17-ին եւ 20-ին
- ✔ WEB PAGE-երի ստեղծում եւ ձեւավորում նոյեմբերի 24-ին, 27-ին եւ դեկտեմբերի 1-ին
- ✔ VISUAL BASIC Դեկտեմբերի 4-ին, 8-ին, 11-ին
- ✔ VISUAL BASIC APPLICATIONS Դեկտեմբերի 15-ին, 18-ին, 22-ին
- ■ Նշված դասընթացների արժեքն է 30 ԱՄՆ դոլարին համարժեք դրամ (ներառյալ ԱԱՀ)
- □ Յուրաքանչյուր 5 ուսանողի կտրամադրվի 1 դասախոս եւ յուրաքանչյուր ուսանող կաշխատի իր անհատական համակարգչով (Pentium)
- □ Դասերը կընթանան հայերեն լեզվով (անհրաժեշտության դեպքում նաեւ անգլերեն)
- □ Դասընթացները տեղի կունենան Հայաստանի ամերիկյան համալսարանի (ՀԱՀ), 34ա սենյակում, շաբաթական երկու անգամ 16:00-20:15
- □ Ուսանողներին կտրվեն համապատասխան գրականություն եւ վկայագիր
- □ Յուրաքանչյուր փուլում կընդգրկվեն առաջին 15 գրանցվածները
- □ Վճարման եւ գրանցման համար դիմել ՀԱՀ-ի 19ա սենյակ, ժամը 10:00-16:00, բացի շաբաթ եւ կիրակի օրերից
- □ Այն դիմորդները, ովքեր միանգամից կգրանցվեն չորս եւ ավելի փուլերի, կվճարեն 10 տոկոս զեղչով

Լրացուցիչ տեղեկությունների համար դիմել ՀԱՀ-ի 19ա սենյակ, ժամը 9:00-17:30 կամ զանգահարել 27-16-58 հեռախոսահամարով

ԲԱՑ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏԻ ՕԺԱՆԴԱԿՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԱՍՆԱՃՅՈՒՂ (ԲՀԻՕՀՀՄ)

Ճանապարհորդական դրամաշնորհների ծրագիրը

հայտարարում է 1998 թ. վերջին մրցույթը, որը կընդգրկի 1999 թ. փետրվար ամիսը: Հիշեցնում ենք, որ այս ծրագիրը հնարավորություն է տալիս Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիներին մասնակցել միջազգային, ազգային եւ տարածաշրջանային կարեւորության գիտաժողովների, սեմինարների, կոնֆերանսների, կոնգրեսների, ցուցահանդեսների, կրթական եւ գիտական մրցույթների:

Դիմումներն ընդունվում են մինչեւ 1998 թ. դեկտեմբերի 7-ը:

Մանրամասն տեղեկությունների համար դիմել Բաց հասարակության ինստիտուտի օժանդակության հիմնադրամի հայկական մասնաճյուղ հետեւյալ հասցեով՝

Այգեձորի 53բ, Հեռ. 272119, 271713, 271719

ՀԵՌՈՒՍՏԱԾՐԱԳՐԵՐ

4 Նոյեմբեր

17.00 Հայլուր
17.20 Ոսկեփորիկ
18.00 Հեռուստասերիալ «Պալյաս»
18.55 Առողջություն
19.15 Հարկային լրատու
19.30 Գործարար մարդիկ
20.00 Հայլուր
20.30 1 լուր
20.45 Հեռուստակատալոգ
20.55 Ատեկս
21.25 Ռուբիկոն
22.25 Ազատ բեմ
22.30 02
23.05 Հեռուստասերիալ «Խուզարկու Նեշ Բրիջես»
24.00 Հայլուր

ՆՈՐՔ

19.00 Լուրեր
19.10 Մուլտֆիլմ
19.30 Կրթօջախ
19.50 Միասին («Միր»)
20.35 Սրեղանի
21.00 Լուրեր
21.25 Աստղերը հուշում են
21.30 Հեռուստասերիալ «Ծովային ոստիկանություն» (7-րդ մաս)
22.15 Միրեցեք զվարճանս
22.20 Լուսամուտ
22.40 Էկրանին մեկնարկում է գեղֆիլմ «Ալ տառը»
23.00 Լուրեր
23.10 «Ալ տառը» ֆիլմի շարունակությունը

19.05 Մամուլի սուրհանդակ
19.15 Հրապարակ
19.30 Սուրհանդակ
19.45 Մուլտֆիլմեր
20.00 Կամ... կամ
21.00 Ի դեպ

21.30 Սուրհանդակ
22.00 Մամուլի սուրհանդակ
22.15 Գիտաստղեր
22.45 Նոր հաղորդաշար ԱՆԻՄ
22.55 Ողջերթ. հատվածներ «Մեր մանկության ծառը» ներկայացումից
23.10 Գ/Ֆ «Ներքին վախ»
(23.30 Սուրհանդակ)
01.10 Հրապարակ
01.20 Գիշերային կինոսրահ. Միքի Ռուրկը «Վերջին օտարուհին» ֆիլմում
02.55 Սուրհանդակ

7.00 Բարի լույս
10.00, 16.00, 19.00, 01.20 Նորություններ
10.15 Սերիալ «Դաժան հրեշտակը»
11.30-15.45 Բիզնես TV
16.15 Սերիալ «Սինդբադի նոր արկածները»
16.45 Ջունգլիների կանչը
17.05 Մանկական անեկդոտներ
17.30 Մինչեւ 16 տարեկան եւ ավելի
17.55 «Դաժան հրեշտակը»
19.20 Գուշակիր մեղեդին
19.50 Պիկ ժամ
20.05 Մարդը եւ օրենքը
20.50 Սերիալ «Դանակների վրա»
21.45 Բարի գիշեր, երեխաներ
22.00 Ժամանակ
22.45 Գ/Ֆ «Հարսնացուի հայրը-2»
00.50 Վավ դետեկտիվ «Սպանություն ըստ մասնավոր հայտարարության»
01.50 Գ/Ֆ «Լուսինը կեղտաջրի առվում»

РТР

8.00 Բարի լույս, Ռուսաստան
10.15 Հերթապահ բաժանմունք
10.30 Բարի լույս, Ռուսաստան
10.55 Ապրանքներ փոստով
11.00 «Սանտա Բարբարա»
11.45 Երաժշտություն, երաժշտություն
12.00, 15.00, 18.00, 21.00, 01.00 Լուրեր
12.30 Սերիալ «Կոմսուհին դը Մոնսորո»
13.30 Գ/Ֆ «Բանալի» (Ռուսաստան-Ֆրանսիա)
15.35 Սերիալ «Դինաստիա-2. Քոլբի ընտանիքը»
16.20 Հեռուստասերիալ «Հարուստներն ու նշանավորները»
17.15 Մուլտծրագիր
17.30 Հեռուստասերիալ «Առաջին համբույրներ»
18.30 Աշտարակ
18.55 Գ/Ֆ «Զարաճի» (Հունգարիա)
20.30 Հերթապահ բաժանմունք
20.40 Վավերագրական էկրան «Մի իրադարձության պատմություն»
21.30 Մանրամասներ
21.45 Ինքդ քեզ օգնիր
22.15 Կինոյի ժամ. Գ/Ֆ «Խիստ օծման կատարելություն»
23.40 Հեռուստասերիալ «Ագաթա Քրիստի. Պուարո»
00.40 Հերթապահ բաժանմունք

«ՍՓՅՈՒՌ» ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ - ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԵՎ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ
հեռախոսով (589167, 581351) * տեղեկագրերով * մագնիսական սկավառակներով * INTERNET ցանցով (http://www.arminco.com/spyur)

«Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարան, Երեւան-23, Արշակունյաց 2 Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69149. Պատվեր 940 Տպաքանակը 4000 Ստորագրված է տպագրության 3. 11. 1998 Գինը 100 դրամ

digitised by A.R.A.R.@